

آزمون ۱۱ از ۱۴

اگر دانشگاه اصلاح شود مملکت اصلاح می‌شود.
امام خمینی (ره)

شرکت تعاونی خدمات آموزشی کارکنان
سازمان سنجش آموزش کشور

**پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی
سنجش دوازدهم - جامع نوبت اول
(۱۴۰۱/۰۱/۲۶)**

ادبیات و علوم انسانی (دوازدهم)

کارنامه آزمون، عصر روز برگزاری آن از طریق سایت اینترنتی زیر قابل مشاهده می‌باشد:

www.sanjeshserv.ir

مدیران، مشاوران و دبیران محترم دبیرستان‌ها و مراکز آموزشی

به منظور فراهم نمودن زمینه ارتباط مستقیم مدیران، مشاوران و دبیران محترم دبیرستان‌ها و مراکز آموزشی همکار در امر آزمون‌های آزمایشی سنجش و بهره‌مندی از نظرات ارزشمند شما عزیزان در خصوص این آزمون‌ها، آدرس پست الکترونیکی test@sanjeshserv.com معرفی می‌گردد. از شما عزیزان دعوت می‌شود، دیدگاه‌های ارزشمند خود را از طریق آدرس فوق با مدیر تولیدات علمی و آموزشی این مجموعه در میان بگذارید.

کانال تلگرام آزمون‌های آزمایشی سنجش @sanjesheducationgroup

فارسی

۱. گزینه ۴ درست است.
واژه‌های «رها شده - بی شرط - آزاد» همگی دارای معنی مشترکی هستند (همگی مترادف‌هایی برای واژه «مطلق» هستند) ولی در گزینهٔ پاسخ، ترادفی برای این واژه‌ها یافت نمی‌شود.
۲. گزینه ۳ درست است.
واژه‌های هم‌معنی در هر گزینه:
(۱) (چاووش درداد: ندا درداد) (ارجمندی: حرمت)
(۲) (عاشق: سودایی) (معاش: زیست) (احسان: رحمت) (علم کردن: مشهور کردن)
(۳) (متداول: معمول) (زبون‌گردیده: مخدول) (فتیاض: سرشار) (مَنّت: شکر) (بدخواه: عنود)
(۴) (بیرنگ: طرح اولیه) (بیغوله: گوشه‌ای دور از مردم) (جانشین: خلف)
۳. گزینه ۱ درست است.
چهار واژهٔ نادرست و اصلاح آن‌ها:
بروبر: بادقت - خیره‌خیره * غبطه: رشک بردن - حال و روز کسی را آرزو داشتن بی‌آنکه خواهان زوال آن باشیم. * معتبر: محترم - ارزشمند * ستوه: خسته - درمانده - رنجور.
۴. گزینه ۲ درست است.
غلط‌های املائی و اصلاح آن‌ها:
بی‌مهبا ← بی‌محبا * بهر ← بحر * فرغت ← فرقت
۵. گزینه ۴ درست است.
در هر گزینه دو غلط املائی یافت می‌شود، به‌جز گزینهٔ پاسخ که یک مورد غلط املائی دارد.
غلط‌های املائی و شکل درست آن‌ها:
(۱) مترسد - صوانح به‌ترتیب ← مترصد - سوانح (۲) تقائدهای - استهلل به‌ترتیب ← تقاعدهای - استحلل
(۳) عمل - معاب به‌ترتیب ← امل - مآب
(۴) حتام ← حطام
۶. گزینه ۳ درست است.
غلط‌های املائی متن و اصلاح آن‌ها عبارت‌اند از:
صنان ← سنان * خوار ← خار * بست ← بسط * هلم ← حلم * قضب ← غضب * فترت ← فطرت
۷. گزینه ۱ درست است.
متن داده‌شده از کتاب «کویر» اثر دکتر علی شریعتی است.
۸. گزینه ۲ درست است.
بررسی موارد خواسته‌شده:
(۱) شیوهٔ بیان بلاغی: فعل بر متمم مقدم شده است (بیا بر بام). واو: حرف پیوند است.
(۳) شیوهٔ بیان بلاغی: فعل بر نهاد مقدم شده است (برخیزد این حجاب). واو: حرف پیوند است.
(۴) شیوهٔ بیان بلاغی: فعل بر متمم مقدم شده است (در و دیوار معبدهاست از حرف ظهور او) واو: میانوند است.
۹. گزینه ۳ درست است.
بررسی موارد هر گزینه:
(۱) «برفت» در مصراع اول دو جزئی است و سه نقش تبعی (معطوف) به چشم می‌خورد.
(۲) «عام - غوغا» به‌ترتیب متمم و نهاد هستند.
(۳) مصراع دوم، یک جملهٔ مستقل مرکب است (جایی غوغا برای عام نماند: جملهٔ پایه - سلطان خیمه زد: جملهٔ وابسته) و در

مصراع اول، دو متمم (من - غمش) وجود دارد.

۴) ترکیب اضافی (غمش) و یک گروه نهادی (دنیا و دین و صبر و عقل) در مصراع اول یافت می‌شود.

۱۰. گزینه ۲ درست است.

ترکیبات موجود در هر گزینه:

۱) ساغر می - کفم (ترکیبات اضافی) این دلق - دلق ازرق فام (ترکیبات وصفی)

۲) عمرتان - ساقیان بزم - بزم جم - جام ما - دوران شما (ترکیبات اضافی) توجه: «مرادتان» به معنی «برای شما مراد باد» ترکیب اضافی محسوب نمی‌شود.

۳) جوانان چمن - خدمت ما (ترکیبات اضافی)

۴) خانه گردون (ترکیب اضافی) آن سیه کاسه (ترکیب وصفی)

۱۱. گزینه ۱ درست است.

در توضیح نقش‌ها در گزینه پاسخ باید به دو نکته مهم اشاره کرد:

۱- «بی» به معنی «بدون» حرف اضافه و متمم‌ساز است. (توجه داشته باشید که در بعضی واژه‌ها مانند بی‌ادب - بی‌هنر - بی‌سواد و ... به‌عنوان پیشوند صفت‌ساز تلقی می‌شود و نه حرف اضافه).

۲- «چو» که از ادات تشبیه محسوب می‌شود، به معنی «مانند» حرف اضافه و متمم‌ساز است.

[توجه: «صفت» از انواع کلمات است، لذا می‌تواند در جمله، نقش‌های متفاوتی (در گروه) بر عهده بگیرد.]

۱۲. گزینه ۴ درست است.

نقش ضمائر پیوسته در گزینه‌های غیر پاسخ:

۱) متمم / مضاف‌الیه

۲) متمم / مضاف‌الیه

۳) نهاد / مضاف‌الیه

۴) م: مرا ← مفعول * ت ← متمم / مضاف‌الیه.

۱۳. گزینه ۱ درست است.

بررسی آرایه‌های خواسته‌شده در هر گزینه:

۱) استعاره: «دیر رندسوز - کارخانه» هر دو استعاره از «روزگار، دنیا» * ایهام: «سبوکش» به دو معنی ۱- کسی که سبوی شراب می‌نوشد ۲- کسی که سبوی شراب حمل می‌کند.

۲) ایهام: «قربان‌ها» به دو معنی ۱- نزدیکان ۲- کشته‌شدگان * بیت فاقد استعاره است.

۳) استعاره: «جان» استعاره و جان‌بخشی دارد. * بیت فاقد ایهام است.

۴) ایهام تناسب: «شیرین - شور» هر یک ایهام تناسب دارند؛ به ترتیب به معنی ۱- یکی از مزه‌ها که قابل قبول نیست ۲- خوب - غوغا * بیت فاقد استعاره است.

۱۴. گزینه ۴ درست است.

بررسی آرایه‌های موجود در بیت:

استعاره و جان‌بخشی: آتش (توجه: «درخش تیغ» می‌تواند استعاره و جان‌بخشی تلقی شود).

حسن تعلیل: علت اینکه از برخورد فلز به سنگ یا سنگ‌ها جرقه آتش خارج می‌شود، این است که درخشش شمشیر (فخرالدوله ابوالمظفر) بر آتش افتاده و آتش از بیم این درخشش در سنگ پنهان شده است.

واج‌آرایی: (ت - ر - ش)

اغراق: بزرگ‌نمایی برق شمشیر ممدوح

تکرار: تکرار (آتش - تیغ - تو)

بیت فاقد آرایه‌های دیگر است.

۱۵. گزینه ۲ درست است.

بررسی موارد خواسته‌شده:

۱) تشبیه: خار غم * فاقد تناقض

۲) تشبیه: فلک شوم - مشتری شوم * تناقض: شکسته‌وار دیدن من از سوی محبوب باعث بزرگی و خوشبختی من است.

۳) تشبیه: سرو قامت * فاقد تناقض.

۴) «با دو دست ارادت دامن قاتل را گرفتن» نقیض عقلی است. * بیت فاقد تشبیه (و دارای استعاره) است.

۱۶. گزینه ۳ درست است.

بررسی آرایه‌ها:

- (۱) تضاد بین صدق - دروغ * حسن تعلیل: باید صادقانه کوشید تا منشأ انرژی و روشنی بود؛ زیرا همان‌طور که صبح نخست با دروغ خود تبدیل به سیاهی و نابودی شد، حاصل دروغ فقط تباهی و شرمندگی است.
- (۲) عدلت ادبی برای طلوع خورشید و وقوع صبح صادق، همانا دروغ و سیاه‌کاری صبح نخست است.
- (۳) تکرار نفس - نفس * مجاز بر «سینه» به معنی دل - مجاز بر «یک نفس» به معنی یک لحظه
- (۴) جناس همسان (باز / باز به ترتیب به معنی شاهین - دوباره) جناس ناهمسان (در / پر - باش / باز)

۱۷. گزینه ۱ درست است.

- ابیات مردّف دارای واژه‌های تکراری با معنای یکسان در انتهای مصراع‌ها یا ابیات هستند. لذا به بررسی معنی واژه‌های تکراری می‌پردازیم:
- (۱) مصراع اول: شدند ← رفتند / مصراع دوم: شدند ← گشتند (۲) نماند ← باقی و موجود نشد
  - (۳) بود ← باشد
  - (۴) داشت ← دارا بود

۱۸. گزینه ۴ درست است.

- «عامل» در گزینه پاسخ به معنی «عمل‌کننده - کارگر - فعال‌کننده - اثربخش» است. و در گزینه‌های دیگر به یکی از معانی: ضابط - والی - حاکم - دیوانی - کارگزار و ... است.

۱۹. گزینه ۲ درست است.

- مفهوم همهٔ گزینه‌های غیر پاسخ، ارزشمندی و خوشایندی درد عشق است، در صورتی که گزینهٔ پاسخ به ارزشمندی و خوشایندی هجران محبوب تأکید می‌کند.

۲۰. گزینه ۳ درست است.

بررسی هر گزینه:

- (۱) بگذار ... بمانم ← حرکت ارزشمند معنوی داشتن * تو ... بمان ← محدود و بی‌حرکت بودن.
  - (۲) از شعله ... سپاسگزاری کن ← قدردانی از خدمتگزارانی که به چشم می‌آیند. * اما ... از یاد مبر ← قدردانی از خدمتگزاران فروتن و گمنام.
  - (۴) گریه کنی ... ندیده‌ای ← تقاضای بهره‌مندی از نعمت‌ها و موقعیت‌های ارزشمند و نیافتنی * ستاره‌ها ... نمی‌بینی ← محرومیت از نعمت‌ها و موقعیت‌های کم‌ارزش و کوچک.
- (توجه: در گزینهٔ پاسخ مفهوم کنایی مشهود نیست).

۲۱. گزینه ۴ درست است.

- مفهوم گزینه پاسخ «بی‌ارزشی هر پدیده‌ای جز محبوب ازلی» است و ابیات دیگر به «توجه و نگرستن به محبوب که جان‌بخش و ارزشمند است» سفارش می‌کنند.

۲۲. گزینه ۲ درست است.

- در گزینه پاسخ به دو مفهوم «امیدواری و ناصبوری عاشق» اشاره شده است و در ابیات دیگر به:
- (۱) گرفتاران عشق محبوب، به خداوند متوسل می‌شوند. (۳ و ۴) غم سنگین و دیرگذر فراق.

۲۳. گزینه ۲ درست است.

- با توجه به معنای آیه، یعنی «دیدگان او را درک نمی‌کنند، ولی او دیدگان را درک می‌کند» گزینهٔ پاسخ تعیین می‌شود. مفهوم گزینه‌های دیگر:

- (۱) جایگاه والای انسان در شناخت و قرب به خداوند
- (۳) تأکید بر خودشناسی که همانا خداشناسی است؛ «من عرف نفسه فقد عرف ربه».
- (۴) معرفت الهی یعنی ترک خود؛ آن را که خبر شد، خبری باز نیامد.

۲۴. گزینه ۳ درست است.

مفهوم سروده و بیت گزینه پاسخ: «بی‌ارزشی و محدودیت جسم، دنیا و مادیات و نیز ارزشمندی و جاودانگی و گنجایش عظیم روح» است.

مفهوم گزینه‌های دیگر:

۱ و ۴) علمی که بی‌واسطه به بنده عطا می‌شود و تنها به الهام خدای تعالی است (علم لدنی)، حقایق را بر بنده آشکار می‌کند.
۲) ارزشمندی و بی‌کرائگی روح.

۲۵. گزینه ۱ درست است.

در این سؤال، مهارت ایجاد روابط هم‌نشینی واژه‌ها که در قلمرو زبانی آموخته‌ایم، کاربرد مهمی دارد. به این ترتیب که در هر گزینه، بین واژه «نظر» و یکی از واژه‌های کلیدی، یکی از روابط تناسب - ترادف - تضاد و تضامن را جست‌وجو می‌کنیم. به این ترتیب تا حدّ زیادی به معنای مورد نظر خواهیم رسید.
در گزینه:

۱) «نظر» با توجه به «دل» به معنی «عشق» است.

۲) «نظر» با توجه به «قلب» به معنی عنایت و توجه، احسان و رحمت است.

۳) «نظر» با توجه به «پخته‌گردد» به معنی تأمل است.

۴) «نظر» با توجه به «صاحب‌نظری می‌جویم» به معنی درک و فراست است.

عربی، زبان قرآن

۲۶. گزینه ۱ درست است.

خطاها به ترتیب:

۲) امتی یگانه است (به شکل خبر ترجمه شده) ۳) امتی واحد است. ترجمه نشدن (مرا) ۴) امت یگانه شما (عربی دهم صفحه ۳۵)

۲۷. گزینه ۳ درست است.

خطاها به ترتیب:

۱) وعده خداوند ۲) دیدن ۴) به خدا. وعده دادیم. (عربی دهم صفحه ۶۵)

۲۸. گزینه ۲ درست است.

خطاها به ترتیب:

۱) نگاهشان. که تیز است ۳) به شدت ۴) بینی (عربی دهم صفحه ۸۵ - عربی یازدهم قواعد درس ۳)

۲۹. گزینه ۳ درست است.

خطاها به ترتیب:

۱) با نیت راه رفتن. رو ۲) راه رفتن با هدف ۴) میانه‌روی کنیم. پایین بیاوریم (عربی یازدهم صفحه ۲)

۳۰. گزینه ۴ درست است.

خطاها به ترتیب:

۱) نمازها ۲) سود برده نشود ۳) سودی ندارد. بالا نبرد (عربی یازدهم صفحه ۶۶)

۳۱. گزینه ۱ درست است.

خطاها به ترتیب:

۲) هیچ. توکلش ۳) هرکسی. توانایی‌اش ۴) هرکس. شکستش (عربی یازدهم صفحه ۸۶)

۳۲. گزینه ۲ درست است.

خطاها به ترتیب:

۱) اگر. قبول کرده ۳) گفتی. دروغ می‌گفتی ۴) اگر. بپذیرد (عربی یازدهم صفحه ۶۳)

۳۳. گزینه ۴ درست است.

ترجمه صحیح: این پیشنهاد خوب است و همگی همیاری خواهیم کرد. (عربی دهم صفحه ۱۲ و ۱۳ - عربی یازدهم صفحه ۴۶ و ۸۵)

۳۴. گزینه ۲ درست است.

رد سایر گزینه‌ها:

(۱) أعطانی: به من داد (۳) کل ذنب: هر گناهی (۴) لم یعلموا: ندانستند
(عربی دهم صفحه ۷۸ و ۸۹ - عربی یازدهم صفحه ۷۸ و ۷۹)

۳۵. گزینه ۱ درست است.

رد سایر گزینه‌ها:

(۲) ذلک سواراً (۳) السوار العتیق (۴) الأساور. تلک الأساور (عربی دهم صفحه ۶۱ - عربی یازدهم صفحه ۴۹ و ۵۴)

ترجمه درک مطلب

قرآن کریم استعدادهای فطری و نعمت‌های الهی را مایهٔ رزق انسان و مایهٔ حفظ حیات و دوام زندگی و سبب حرکت او به سوی کمال و بلوغ دانسته است، لذا انسان را از تحریم این نعمت‌ها بر خود منع کرده است. و این سخن پیامی عمومی است به همه آدمیان و مختص ثروتمندان نیست. قرآن تأکید می‌کند که این دنیا قوانین و قوانینی دارد که تغییر نمی‌کند و هر کس از این قوانین بهره‌مند شود به هدف خود می‌رسد و فرقی بین خدا و کافر بودن انسان نیست. مسلمان یا غیر مسلمان، زیرا نام و نشانی تا زمانی که با عمل همراه نباشد ارزشی ندارد.

۳۶. گزینه ۳ درست است.

توضیح: با توجه به متن که در خصوص حرام نکردن حلال‌های خداوند است، این گزینه درست است و در متن آمده است که نعمت‌های خداوندی اختصاص به همه افراد دارد؛ اعم از مسلمان و غیر مسلمان و فقیر و ثروتمند و ... بنابراین سایر گزینه‌ها رد می‌شوند.

۳۷. گزینه ۱ درست است.

توضیح: با توجه به مفهوم متن سنن الهی تغییر نمی‌کند.

۳۸. گزینه ۴ درست است.

در متن به این مورد اشاره دارد که نعمت الهی سبب روزی برای ما هستند و آب از نعمت‌های الهی به‌شمار می‌رود که روزی را می‌آورد. همچنین در متن صحبتی از اسراف نکردن و یا تفکر در آفرینش نشده. همین‌طور حرکت کردن در زمین باعث رشد و کمال نیست، بلکه نعمت‌ها و مواهب الهی علت حرکت به سوی رشد است.

۳۹. گزینه ۳ درست است.

در متن گفته شده که سنن و قوانین عالم تغییر نمی‌کند، در حالی که در این گزینه آمده: انسان با تغییر دادن سنن جهان به هدف نهایی خود می‌رسد.

۴۰. گزینه ۲ درست است.

رد سایر گزینه‌ها:

(۱) له حرفان زائدان (۳) مجرد ثلاثی. معرب (۴) معرب. نایب فاعل

۴۱. گزینه ۴ درست است.

رد سایر گزینه‌ها:

(۱) متعدّ (۲) مذکر مخاطب (۳) متعدّ

۴۲. گزینه ۳ درست است.

رد سایر گزینه‌ها:

(۱) المضاف‌إلیه (۲) إعرابه ثابت لا یتغیر. الجار و المجرور (۴) مبنی

۴۳. گزینه ۲ درست است.

رد سایر گزینه‌ها:

(۱) مِنْطَقَه (۳) فِکْر (۴) أَبْلَغُ (عربی یازدهم صفحه ۱۱ و ۴۵ و ۴۱ و ۴۷)

۴۴. گزینه ۴ درست است.

بعد از عدد ۹ معدود به شکل جمع می‌آید. تسع سنوات (عربی دهم صفحه ۱۵ و ۱۶ و ۲۰)

۴۵. گزینه ۲ درست است.

رد سایر گزینه‌ها:

(۱) ما استقْهَام (۳) ما نفی (۴) ما نافیَه (عربی یازدهم درس ۳)

۴۶. گزینه ۱ درست است.

رد سایر گزینه‌ها:

(۲) الْمُوظَفُون اسم مفعول است (۳) الْمَسَاكِين اسم فاعل نیست و جمع سالم هم نیست (۴) الْمُرْسَلُون اسم مفعول است.

(عربی یازدهم درس ۲ - عربی دهم درس ۱)

۴۷. گزینه ۴ درست است.

رد سایر گزینه‌ها:

(۱) شَعْبٌ نَاجِحٌ باید شَعْباً نَاجِحاً باشد. (۲) مَرَضٌ باید مَرَضٌ باشد. (۳) الْمُؤْمِنُونَ باید الْمُؤْمِنِينَ باشد.

(عربی یازدهم درس ۷ - عربی دهم صفحه ۶۸ و ۶۹)

۴۸. گزینه ۱ درست است.

اسمی که اعرابش تغییر نکنند مبنی است و تنها اسم مبنی در عبارات ضمیر (هم) است که در این گزینه آمده است.

(عربی دهم صفحه ۸ و ۶۳)

۴۹. گزینه ۲ درست است.

رد سایر گزینه‌ها:

(۱) أَحْمَقُ اسم تفضیل نیست. (۳) اِرْحَمُ فعل است. (۴) أَبْکَمُ اسم تفضیل نیست. (عربی یازدهم درس ۲)

۵۰. گزینه ۳ درست است.

مترادف یعود: یَرْجِعُ است. (عربی یازدهم صفحه ۶۴ و ۷۴)

دین و زندگی

۵۱. گزینه ۳ درست است.

حضرت علی (ع) می‌فرماید: «ای مردم هیچ کس بی‌په‌وده آفریده نشده که تا خود را سرگرم لهو کند و او را به خود وانگذاشته‌اند

تا به کارهای بی‌په‌وده و بی‌ارزش بپردازد.» (ص ۵ - دهم)

۵۲. گزینه ۴ درست است.

در میان گزینه‌ها تنها گزینه پاسخ به صورت کامل، درست است و حرکت حیوانات سوی اهداف خود، غریزی است. (ص ۵ و ۶ -

دهم)

۵۳. گزینه ۱ درست است.

امام صادق (ع) می‌فرماید: «خداوند به داود (ع) وحی کرد هر بنده‌ای از بندگانش به جای پناه بردن به دیگری با نیت خالص به

من پناه آورد، از کارش چاره‌جویی می‌کنم؛ گرچه همه آسمان‌ها و زمین و هر چه در آن‌هاست علیه او برخیزد.» (ص ۱۱۰ -

دهم)

۵۴. گزینه ۳ درست است.

شیطان، دشمن قسم‌خورده انسان در دادگاه عدل الهی در قیامت به دفاع از خود پرداخته و از این همه انحراف و فریب‌کاری

خود با تعبیر دعوت و اجابت و پذیرفتن مردم یاد می‌کند. (ص ۲۳ - دهم)

۵۵. گزینه ۲ درست است.
تبیین داستان حضرت عُزَیر (ع) در قرآن کریم در راستای بیان نمونه‌هایی از زنده شدن مردگان و دلیلی بر امکان معاد است. (ص ۵۳ - دهم)
۵۶. گزینه ۱ درست است.
در آیه ۵۵ سوره قیامت می‌خوانیم: «انسان در وجود معاد شک ندارد، بلکه علت افکارش این است که او می‌خواهد بدون ترس از دادگاه قیامت در تمام عمر گناه کند.» (ص ۵۶ - دهم)
۵۷. گزینه ۳ درست است.
خداوند در آیه ۳۸ سوره زمر می‌فرماید: «بگو چه می‌پندارید درباره آنچه جز خدا می‌خوانید؟ اگر خدا خواهد به من زبانی رسد، آیا آنان دورکننده‌گزند او هستند یا اگر رحمتی برای من بخواهد آیا آنان بازدارنده رحمت او هستند؟ بگو: خدا برای من کافی است و توکل‌کنندگان، بر او توکل کنند.» (ص ۱۱ - دهم)
۵۸. گزینه ۴ درست است.
در میان سرمایه‌های ارزشمندی که خداوند برای هدایت و تقرب انسان در نظر گرفته، نعمت پیامبران و پیشوایان پاک و کتاب آسمانی عامل و سرمایه بیرونی محسوب می‌شوند. (ص ۲۱ - دهم)
در آیه ۱۰ سوره ملک دوزخیان اعتراف می‌کنند که اگر گوش شنوا و تعقل داشتند، دچار آتش نمی‌شدند. (ص ۱۹ - دهم)
۵۹. گزینه ۲ درست است.
امام کاظم (ع) خطاب به هشاء ابن حکم می‌فرماید: «ای هشام، خداوند رسولانش را به‌سوی بندگان نفرستاد، جز برای آنکه بندگان در پیام الهی تعقل نمایند.» (ص ۱۰ - یازدهم)
۶۰. گزینه ۴ درست است.
شناخت دقیق ابعاد وجودی انسان یکی از شروط کسی است که می‌خواهد به پرسش‌های اساسی انسان پاسخ دهد. (ص ۹ - دهم)
۶۱. گزینه ۱ درست است.
دین به معنای «راه» و «روش» است و قرآن کریم دلیل مخالفت برخی از اهل کتاب را با وجود اطلاع از حقانیت اسلام، رشک و حسد آن‌ها می‌داند. (ص ۱۷ - یازدهم)
۶۲. گزینه ۳ درست است.
پرسش منفی است و گزینه پاسخ مربوط به نیازهای طبیعی انسان بوده و جزو پرسش‌های اساسی نیست. (ص ۷ و ۸ - یازدهم)
۶۳. گزینه ۲ درست است.
عدم نیاز قرآن به تصحیح و بازبینی به‌خاطر محفوظ ماندن قرآن از خطر تحریف بوده و از عوامل و زمینه‌های ختم نبوت است. (ص ۲۹ - یازدهم)
۶۴. گزینه ۱ درست است.
وجود قوانین تنظیم‌کننده به‌خاطر وجود قابلیت‌ها و ویژگی‌هایی از جمله پویایی و روزآمد بودن دین اسلام است. (ص ۲۹ - یازدهم)
۶۵. گزینه ۴ درست است.
پرسش منفی است و دستگیری از مستمندان و مبارزه با ستمگران گرچه همواره مد نظر پیشوایان الهی است، اما جزو مهم‌ترین وظایف آن‌ها نیست. (ص ۵۵ و ۵۶ - یازدهم)
۶۶. گزینه ۲ درست است.
اولین و برترین معلم قرآن حضرت رسول اکرم (ص) و اولین و برترین کاتب قرآن کریم، امام علی (ع) است. (ص ۵۵ و ۵۶ - یازدهم)
۶۷. گزینه ۳ درست است.
اولین و معتبرترین مرجع علمی برای فهم عمیق آیات الهی، گفتار و رفتار پیامبر (ص) است. (ص ۵۵ - یازدهم)

۶۸. گزینه ۲ درست است.

کسانی که به مردم فرمان می‌دهند و قانون‌گذاری می‌کنند در حالی که فرمان آن‌ها و قانونشان نشئت گرفته از فرمان الهی نیست، «طاغوت» نامیده می‌شوند. (ص ۵۸ - یازدهم)

۶۹. گزینه ۱ درست است.

قرآن کریم در آیه ۶۰ سوره نساء می‌فرماید: «آیا ندیده‌ای کسانی که گمان می‌برند به آنچه بر تو نازل شده ... ایمان دارند، اما می‌خواهند داوری را نزد طاغوت ببرند.» (ص ۵۹ - یازدهم)

۷۰. گزینه ۳ درست است.

آیه ۶۰ سوره نساء «لَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا» به نفی سلطه کافران بر مسلمانان اشاره دارد. (ص ۵۹ - یازدهم)

۷۱. گزینه ۳ درست است.

حضرت زینب (س) در پاسخ به کنایه تحقیرآمیز عبید الله ابن زیاد حاکم کوفه که گفت دیدی خدا بر سر خانواده شما آورد، فرمود: جز زیبایی ندیدم. (ص ۲۰۰ - یازدهم)

۷۲. گزینه ۲ درست است.

وقتی می‌گوییم خداوند عزیز است معنایش این است که کسی نمی‌تواند در اراده او نفوذ نماید و او را تسلیم خود نماید. (ص ۱۹۷ - یازدهم)

۷۳. گزینه ۴ درست است.

خداوند در آیه ۲۶ سوره یونس می‌فرماید: «و برای کسانی که نیکوکاری پیشه کردند، پاداشی نیک و چیزی افزون‌تر است و بر چهره آنان غبارخواری و ذلت نمی‌نشیند.» (ص ۱۹۷ - یازدهم)

۷۴. گزینه ۱ درست است.

حضرت علی (ع) می‌فرماید: «همانا بهایی برای جان شما جز بهشت نیست، پس خود را به کمتر از آن نفروشید.» (ص ۱۹۹ - یازدهم)

۷۵. گزینه ۳ درست است.

یکی از مهم‌ترین قدم‌ها در مسیر کمال، تقویت عزت نفس است. عزت و عزیز بودن از صفاتی که قرآن کریم بیش از ۹۵ بار خداوند را به آن توصیف نموده است. (ص ۱۹۶ - یازدهم)

معارف و اقلیت‌های دینی

۵۱. گزینه ۳ درست است.

در صورتی که جهان‌بینی انسان ناقص باشد یا منطبق بر حقایق نباشد، آدمی در انتخاب هدف و راه و رسم زندگی دچار لغزش و خطا خواهد گردید. (صفحه ۶ کتاب دهم)

علوم گوناگون نه تنها تا کنون نتوانسته‌اند وجود خدا و روح و غیره را انکار نمایند، بلکه از این پس نیز نخواهند توانست چنین ادعایی نمایند؛ زیرا اصولاً انکار خدا در حد توانایی علوم نیست و دامان علم برای همیشه از آلودگی به این قبیل ادعاها پاک خواهد بود. (صفحه ۱۰ کتاب یازدهم)

۵۲. گزینه ۴ درست است.

حواس ما به علت مادی بودن، تنها از موجودات و اشیاء مادی اثر می‌پذیرند و از این رو تنها قادر به درک و دریافت اشیای مادی هستند. در مورد موجودات مادی نیز اگر این اثر چنان ناچیز باشد که برای ما نامحسوس باشد، باز هم ما قادر به درک آن نخواهیم بود؛ مثل تأثیری که یک عدد الکترون بر چشم ما می‌گذارد، یا اثری که یک صدای بسیار خفیف روی پرده گوش ما دارد. (صفحه ۹ کتاب یازدهم)

۵۳. گزینه ۱ درست است.

اساسی‌ترین پایه‌ای که هر جهان‌بینی بر آن استوار است، عبارت است از اعتقاد یا بی‌اعتقادی نسبت به خدا. (صفحه ۷ کتاب دهم)

بینش مذهبی بر اساس سه اصل اساسی توحید، نبوت و معاد استوار است. (صفحه ۹ کتاب دهم)

۵۴. گزینه ۳ درست است.

اگر بنا به ادعای مادیون و منکرین خدا، جهان ماده و طبیعت را بدون خالق بشناسیم، معنایش این است که ماده و طبیعت را بدون علت دانسته‌ایم و پرسش از علت را درباره آن رها کرده‌ایم. بنابراین چه خداشناسان و چه ماده‌گرایان، هر دو در نهایت به موجودی که بی‌نیاز از علت باشد، معتقدند و این بدان معناست که در هر حال، از پذیرفتن موجود بدون علت چاره‌ای نیست. (صفحه ۲۰ کتاب یازدهم)

۵۵. گزینه ۲ درست است.

تمام اختراعات و کشفیات علمی بر اساس همین کنجکاو و حس علت‌یابی و جستجوگری انسان صورت گرفته است. اگر چنین احساس اصیل و ریشه‌داری در اعماق عقل و فکر انسان وجود نمی‌داشت، هرگز با تحمل زحمات فراوان به جستجو و کاوش برای یافتن علت پدیده‌ها نمی‌پرداخت. (صفحه ۱۶ کتاب یازدهم)

۵۶. گزینه ۱ درست است.

برای اینکه حواس مان قادر به درک چیزی باشد، باید آن شیء بتواند بر روی حواس ما تأثیر گذارد و برای اینکه چیزی بتواند بر روی حواس انسان اثر گذارد، باید جنبه مادی داشته باشد. یعنی تنها موجودات مادی هستند که بر روی حواس ما اثر می‌گذارند و ما را از وجود خود آگاه می‌سازند. در مورد موجودات مادی نیز اگر این اثر چنان ناچیز باشد که برای ما نامحسوس باشد، باز هم ما قادر به درک آن نخواهیم بود؛ مثلاً تأثیری که یک عدد الکترون بر روی چشم ما می‌گذارد، چون بسیار ناچیز و در نتیجه نامحسوس است، ما قادر به دیدن آن نیستیم. (صفحه ۸ و ۹ کتاب یازدهم)

۵۷. گزینه ۳ درست است.

«نظم» گرد آمدن اجزای متفاوت یک مجموعه است، به طوری که همکاری و هماهنگی آن‌ها «هدفی واقعی» را تأمین می‌کند. (صفحه ۲۰ کتاب دهم)

یکی از راه‌های شناخت خدا مطالعه در طبیعت و نظم موجود در آن به‌عنوان نشانه وجود خداوند است (مشاهده غیرمستقیم). (صفحه ۱۶ کتاب دهم)

۵۸. گزینه ۴ درست است.

پی بردن به واقعیت‌های گوناگون، به راه‌های مختلف می‌تواند انجام پذیرد. هر چیز بسته به ویژگی‌هایی که دارد، باید از راه صحیح و به روش درست خود به‌دست آید. (صفحه ۱۶ کتاب دهم)

«گریز از عقل» عامل اصلی رویگردانی انسان از حقایق، از جمله وجود خداوند یکتا و خالق جهان است. (صفحه ۲۴ کتاب یازدهم)

۵۹. گزینه ۲ درست است.

مادیگری اخلاقی عبارت است از اینکه انسان از نظر اخلاقی تنها از لذات و منافع مادی پیروی کند و معیار دیگری جز معیارهای مادی را نپذیرد. پاورقی (صفحه ۲۵ کتاب یازدهم)

در بیشتر موارد نخست انحراف از اصول اخلاقی و تن در دادن به خواهش‌های نفسانی و لذات مادی (مادیگری اخلاقی) صورت می‌پذیرد و همین امر زمینه را برای توجه به معنویات و اعتقاد به خدا از بین می‌برد و در نتیجه شخص از دین و خدا روگردان می‌شود و عملاً به انکار خدا می‌پردازد (مادیگری عقیدتی). (صفحه ۲۵ کتاب یازدهم)

۶۰. گزینه ۴ درست است.

وقتی انبیا برای نجات بشریت از جانب خداوند به پیامبری برگزیده شدند، مقدس‌مآبانی که خود را بندگان خاص خدا می‌دانستند، چون مرحله آزمایش الهی پیش آمد نتوانستند پا روی تمایلات نفسانی و خودخواهی خود بگذارند و تسلیم حقیقت شوند. (صفحه ۲۶ کتاب یازدهم)

۶۱. گزینه ۱ درست است.

در برهان نظم، اساس استدلال بر پیدایش آنی موجودات نیست تا اگر احياناً خلاف آن ثابت شود، برهان نظم نیز تزلزل یابد، بلکه برعکس اگر بنا به فرض بپذیریم که موجودات زنده دارای خلقت تدریجی و مرحله‌ای بوده و همگی از یک موجود زنده به‌وجود آمده‌اند، این امر دخالت آگاهی و قصد و اراده را در طبیعت و سیر و جریان آن به‌صورت آشکارتری می‌نمایاند. (صفحه ۴۳ کتاب دهم)

۶۲. گزینه ۳ درست است.
این وحدت و هماهنگی و یکپارچگی بیانگر این است که اراده واحدی بر جهان حاکم است. یعنی جز یک اراده، اراده دیگری در تدبیر جهان شرکت ندارد و آن اراده خداوند بزرگ است که با علم و حکمت بی‌انتهای خود جهان هستی را تدبیر می‌کند. بنابراین تردیدی نیست که خداوند یکتا و یگانه است و برای او هیچ شریکی نیست (توحید نظری). (صفحه ۳۶ کتاب یازدهم)
۶۳. گزینه ۲ درست است.
انسان به جهت انسان بودن دارای یک عده ویژگی‌هاست که آن‌ها را از کسی یا جایی نیاموخته است، بلکه به‌صورت غیر اکتسابی دارای آن‌هاست. مجموعه این ویژگی‌ها فطرت نامیده می‌شود. (صفحه ۴۹ کتاب دهم)
«حس حقیقت‌جویی» انسان را به جستجوی حقیقت و کنجاوی در امور و پدیده‌ها وامی‌دارد. (صفحه ۵۰ کتاب دهم)
۶۴. گزینه ۱ درست است.
گزینه پاسخ مربوط به اهمیت دوری از شهوات و گناهان، به‌منظور درک حقایق برتر و شکوفایی استعدادهای معنوی در انسان است و سایر گزینه‌ها به نوعی مرتبط با موضوع «قضاوت‌های سطحی و شتابزده» است. به صفحات ۴۵ و ۴۸ کتاب یازدهم مراجعه شود.
۶۵. گزینه ۴ درست است.
هر تغییر و حرکتی نیازمند محرک است و نیاز از هر قبیل که باشد، ناشی از نداشتن و نقص است. (صفحه ۶۱ کتاب دهم)
۶۶. گزینه ۲ درست است.
آدمی برای اینکه بتواند گام در عالم انسانیت و کمال بگذارد و از آن خارج نشود، باید غرایز حیوانی و تمایلات نفسانی خود را محدود کند و از حریم لازم تجاوز ننماید. (صفحه ۶۹ کتاب دهم)
۶۷. گزینه ۳ درست است.
برنامه زندگی انسان و مکتبی که انتخاب می‌کند باید آنچنان جامع باشد که بتواند به‌خوبی رابطه میان زندگی دنیایی و اخروی را تنظیم کند و سبب سعادت اخروی او شود. (صفحه ۷۰ کتاب یازدهم)
۶۸. گزینه ۲ درست است.
هنوز که هنوز است خود بشر و استعدادها و امکاناتش ناشناخته است. مگر ممکن از خود بشر ناشناخته بماند و سعادتش که چیست و با چه چیزی میسر می‌شود، شناخته گردد. (صفحه ۷۵ کتاب یازدهم)
۶۹. گزینه ۱ درست است.
در دوران جوانی میل جنسی که به اقتضای حکمت خداوندی در وجود انسان برای بقای نسل او نهاده شده است، از قدرت و شدت کافی برخوردار است و لذا کنترل و مهار کردن آن نیز مشکل است. (صفحه ۷۲ کتاب دهم)
۷۰. گزینه ۳ درست است.
دانشمندان علم اخلاق عقیده دارند که صفت خودخواهی تنها یک صفت در کنار صفات بد دیگر نیست، بلکه سرچشمه تمام صفات ناپسند اخلاقی است. (صفحه ۷۷ کتاب دهم)
۷۱. گزینه ۳ درست است.
بخش غیرمحسوس هستی عبارت است از آن چیزهایی که از حواس ظاهری ما پنهان است و پشت پرده محسوسات واقع شده است و جهان آخرت، تنها بخشی از جهان غیب است. به (صفحه ۸۲ و ۸۳ کتاب یازدهم) مراجعه شود.
۷۲. گزینه ۲ درست است.
مکتب انبیا به‌دلیل بهره‌مندی از تعالیم الهی، با آگاهی بر تمامی نیازها و استعدادهای انسان و همچنین با توجه به تمامی واقعیت‌های جهان هستی، انسان را به‌سوی اهداف و کمالاتی هدایت می‌کند که آن اهداف و کمالات دارای سه خصوصیت مهم است: ۱- آن اهداف و کمالات واقعی است. ۲- خواسته فطری انسان است. ۳- دربرگیرنده همه نیازهای وجود انسان است. (صفحه ۹۰ و ۹۱ کتاب یازدهم)
۷۳. گزینه ۴ درست است.
از نظر تعالیم دینی تنها عملی مقبول است که به خاطر خدا و برای اطاعت از اوامر او صورت پذیرد. هر عملی که به خاطر خدا

نباشد و نیت انسان آلوده به شائبه‌ها و ناخالصی‌ها باشد، اگرچه ظاهراً نیکو و شایسته هم باشد، فاقد ارزش و اعتبار است و هیچگونه نتیجه معنوی به دنبال ندارد. (صفحه ۸۴ و ۸۵ کتاب دهم)

۷۴. گزینه ۱ درست است.

تعالیم آسمانی در مواردی است که یا عقل و دانش بشری در آنجا به کلی عاجز و ناتوان است و یا نیازمند راهنمایی کلی و نشان دادن خط صحیح حرکت است و گرنه در مواردی که عقل و اندیشه بشری به تنهایی می‌تواند گره از حل مشکل بگشاید، تعالیم آسمانی تکلیف را متوجه خود انسان نموده است که با به‌کار بستن نیروهای درونی خویش در مسیر تکامل و حل مشکلات خویش گام بردارد. ... با این بیان انبیا وظیفه داشتند چراغی بر سر راه اندیشه بشری فرا دارند تا از تاریکی‌های تحیر و سرگشتگی خارج شود و در روشنایی‌های هدایت آسمانی با شتابی افزون‌تر در جهت کشف حقایق گام بردارد و از آفات راه در امان باشد؛ «قطره دریاست اگر با دریاست / ورنه او قطره و دریا دریاست» (صفحه ۹۸ کتاب یازدهم)

۷۵. گزینه ۳ درست است.

توجه تعالیم دینی به تحصیل فضایل تنها یک نصیحت بی‌پشتوانه نیست، بلکه دین آسمانی نخست ایمان به مبدأ و معاد را در دل‌های پیروان خود تثبیت می‌کند. (صفحه ۸۷ کتاب دهم)

انگلیسی

۷۶. گزینه ۲ درست است.

در این سؤال به ترتیب صفات قبل از اسم را باید در نظر گرفت عبارت his beautiful small new Italian glasses دارای چندین صفت است. ساختار کلی ترتیب صفت قبل از اسم به قرار زیر است:

اسم + جنس + ملیت + رنگ + سن + صفت‌اندازه + صفت کیفیت + حرف تعریف، صفات ملکی و کمیت
(some, my / the / an , a) (beautiful) (big) (old) (white) (Iranian) (cotton) (dress)

his	beautiful	small	new	Italian	glasses
صفت ملکی	کیفیت	اندازه	سن	ملیت	اسم

۷۷. گزینه ۱ درست است.

گزینه on و can درست است زیرا قبل از ایام هفته حرف اضافه on به‌کار می‌رود. علاوه بر این، وجود فعل be sure به صورت مثبت نشان می‌دهد که فعل کمکی can به معنی توانستن یا قادر بودن که برای بیان توانایی عمل است، درست است.

۷۸. گزینه ۳ درست است.

بعد از فعل mind (به معنی مهم بودن، نگران بودن) فعل دوم به صورت ing به‌کار می‌رود. بعد از افعال زیر همچنین فعل به صورت ing به‌کار می‌رود.

Enjoy, finish, stop, imagine, avoid / risk / keep (on)...

توجه: بعد از would like فعل دوم به صورت مصدر با to به‌کار می‌رود.

سایر افعال:

Decide, promise, try, hope, plan, want, like / would like, need expect, learn ...

۷۹. گزینه ۴ درست است.

نکته گرامری در این سؤال جمله شرطی نوع اول است که شرطی نوع اول شامل دو جمله است. جمله بعد از if، جمله شرط نامیده می‌شود که زمان فعل آن حال ساده است و جمله دوم که جواب یا نتیجه شرط نامیده می‌شود و زمان فعل آن آینده ساده است.

توجه: نکته دیگر در این جمله فعل want است که بعد از want فعل دوم به صورت مصدر با to به‌کار می‌رود.

۸۰. گزینه ۲ درست است.

مردی که یک دانشمند و دکتر بزرگ و ارزشمندی بود، کتاب‌های مختلف زیادی را منتشر کرد و سرانجام در سن ۹۵ سالگی، سال گذشته از دنیا رفت.

۸۱. (۱) توسعه یافتن / منقرض شدن
 (۲) منتشر کردن / مردن، از دنیا رفتن
 (۳) شرکت کردن، حضور پیدا کردن / فرار کردن
 (۴) منتشر کردن / ترک کردن، رها کردن
گزینه ۳ درست است.
- پیشرفت‌های فناوری به دکترها کمک کرده است که تعداد زیادی از داروهای جدید مختلف را بسازند تا جان مردم را نجات دهند.
۸۲. (۱) جمع‌آوری کردن / ذخیره کرده، نجات دادن
 (۲) ترک کردن / ساختن، توسعه یافتن
 (۳) ساختن، توسعه دادن / نجات دادن
 (۴) به‌دست آوردن / خلاق کردن
گزینه ۱ درست است.
- اگر تصمیم بگیرید به اسپانیا سفر کنید، باید به سفارت‌خانه آن کشور بروید تا اینکه ویزای خودتان را بگیرید. به منظور اینکه بتوانید در آنجا با اطمینان اقامت کنید و از سفر خودتان لذت ببرید.
۸۳. (۱) سفارت‌خانه / به‌طور مطمئن
 (۲) رصدخانه / در واقع
 (۳) آژانس، بنگاه / با اطمینان
 (۴) بهشت / به‌طور شگفت‌انگیز
گزینه ۴ درست است.
- مردم اغلب دوست دارند محصولات و کالاهای داخلی کشورشان را بخرند، زیرا آن‌ها اعتقاد دارند که کیفیت کالاهای کشورشان به‌نسبت گذشته خیلی بهتر است.
۸۴. (۱) سخاوتمند
 (۲) مهمان‌نواز
 (۳) خارجی
 (۴) داخلی، اهلی
گزینه ۳ درست است.
- دانشمندان اعتقاد دارند که دلفین‌ها یک حیوان دریایی خیلی باهوش شبیه یک ماهی بزرگ هستند و اندازه‌گیری هوش دلفین‌ها دشوار است، اما می‌دانیم که آن‌ها مغزهای خیلی بزرگی دارند.
۸۵. (۱) تغییر کردن، فرق داشتن
 (۲) توسعه یافتن
 (۳) اندازه‌گیری کردن، سنجیدن
 (۴) دفاع کردن
گزینه ۲ درست است.
- دولت باید برنامه‌ریزی کند تا مشکلات جوانانی که از دانشگاه فارغ‌التحصیل شده‌اند، بیکارند و فعالانه به دنبال کار هستند را حل کند.
۸۶. (۱) ایجاد یا خلق کردن
 (۲) جستجو کردن، طالب بودن
 (۳) به‌دست آوردن
 (۴) شناسایی کردن
گزینه ۴ درست است.
- ایران انواع مختلف صنایع دستی دارد که در بخش‌ها یا مناطق مختلف ایران تولید می‌شوند که هویت ملی ما را نشان می‌دهند که به‌وسیله تاریخ ما شکل پیدا می‌کنند.
۸۷. (۱) سوغات
 (۲) تأثیر، نفوذ
 (۳) اعتیاد
 (۴) هویت
گزینه ۱ درست است.
- برخی از افراد فقیر می‌شناسم که در تهران زندگی می‌کنند، پول کافی ندارند و مجبورند اکثریت اوقات از طریق خیریه و صدقه زندگی کنند.
۸۸. (۱) صدقه، خیریه
 (۲) تنوع، تفاوت
 (۳) هویت
 (۴) محبوبیت
گزینه ۲ درست است.
۸۹. (۱) مقایسه کردن
 (۲) پیشنهاد کردن، تقدم کردن
 (۳) مشاهده کردن
 (۴) جذب کردن
گزینه ۳ درست است.
- (۱) متصل کردن
 (۲) افزایش دادن
 (۳) براساس نهادن، بنا نهادن
 (۴) توسعه دادن

۹۰. گزینه ۱ درست است.
 (۱) برانگیختن (۲) جمع‌آوری کردن (۳) وجود داشتن (۴) متصل کردن
۹۱. گزینه ۴ درست است.
 (۱) موفق (۲) فوری (۳) قبلی، پیشین (۴) نیرومند، قوی
۹۲. گزینه ۲ درست است.
 (۱) فشار (۲) بی‌عدالتی (۳) مسیر (۴) تعادل
۹۳. گزینه ۱ درست است.
 براساس متن، پیشگویی هوا تاریخچه طولانی دارد.
۹۴. گزینه ۴ درست است.
 - متن اساساً درباره تعریف پیش‌بینی وضع هوا و شیوه‌ای که آن کار انجام می‌شود.
 گزینه ۱ درست است.
۹۵. گزینه ۱ درست است.
 متن درباره نقش انسان‌ها در پیش‌بینی مدرن وضع هوای چه چیزی را بیان می‌کند؟
 - کار انسان یک ضرورت است.
۹۶. گزینه ۳ درست است.
 نزدیک‌ترین معنی کلمه **endeavor** که در پاراگراف ۲ زیر آن خط کشیده است برابر با تلاش، کوشش (سخت) است.
 - attempt به معنی تلاش و کوشش.
۹۷. گزینه ۲ درست است.
 بر طبق متن، بستگی به کشور آن‌ها مردم مسن در نظر گرفته می‌شوند.
۹۸. گزینه ۴ درست است.
 متن، اساساً درباره سن پیری است.
۹۹. گزینه ۳ درست است.
 کدام‌یک از موارد زیر براساس متن درست نیست؟
 - جمعیت خیلی جوان در تمام جوامع در حال کاهش است.
۱۰۰. گزینه ۱ درست است.
 - کلمه retire به معنی بازنشسته شدن که در متن، زیر آن خط کشیده است، برابر با کلمه leave به معنی ترک کردن، رها کردن است.

ریاضی و آمار

۱۰۱. گزینه ۴ درست است.

$$\frac{1}{a} - \frac{1}{a+2} = \frac{1}{a+2} - \frac{7}{99}$$

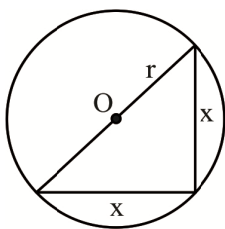
$$\frac{1}{a} - \frac{2}{a+2} = -\frac{7}{99}$$

$$\frac{a+2-2a}{a(a+2)} = \frac{-7}{99} \Rightarrow -7a^2 - 14a = -99a + 198$$

$$7a^2 - 85a + 198 = 0 \Rightarrow a = \frac{85 \pm \sqrt{7225 - 5544}}{14} = \frac{85 \pm 41}{14} = \begin{cases} 9 & \text{ق ق} \\ \frac{22}{7} & \text{غ ق ق} \end{cases}$$

$$a = 9 \Rightarrow a + 2 = 11 \Rightarrow 9 \times 11 = 99 \Rightarrow 9 + 9 = 18$$

۱۰۲. گزینه ۲ درست است.

$$S = \pi r^2 \text{ دایره}$$

$$x^2 + x^2 = (2r)^2 = 4r^2 \Rightarrow 2x^2 = 4r^2 \Rightarrow x^2 = 2r^2$$

$$S_{\Delta ABC} = \frac{x^2}{2} = \frac{2r^2}{2} = r^2$$

$$\pi r^2 - r^2 = r^2(\pi - 1) = 36(\pi - 1)$$

$$r^2 = 36 \Rightarrow r = 6$$

دایره $S = 36\pi$

مثلث $S = 36 \Rightarrow$ مساحت دایره + مساحت مثلث = $36\pi + 36 = 36(\pi + 1)$

۱۰۳. گزینه ۳ درست است.

$$R(x) = P(x) + C(x)$$

$$P(100) = 10000 - 46000 + 42000 = 6000$$

$$C(100) = -2200000 + 8400000 = 6200000$$

$$R(100) = 6000 + 6200000 = 6206000$$

۱۰۴. گزینه ۲ درست است.

$$\begin{cases} f(x) = ax \\ f(x) = 6 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} ax = 6 \\ ax + a = 8 \end{cases} \Rightarrow a = 8 - 6 = 2$$

$$f(x+1) = a(x+1) = 8$$

$$f(x) = 2x$$

$$f(-1/5) = 2(-1/5) = -3/5$$

$$f(2/5) = 2(2/5) = 4/5$$

$$f(-1/5) + f(2/5) = -3/5 + 4/5 = 1/5$$

۱۰۵. گزینه ۳ درست است.

$$\text{وزن بر حسب کیلوگرم} = \frac{\text{نماتوب (توده بدنی)}}{(\text{طول قد بر حسب متر})^2}$$

$$27 = \frac{87/48}{x^2} \Rightarrow x^2 = \frac{87/48}{27} = 3/24$$

$$x = 1/8 \text{ متر} = 180 \text{ سانتی متر}$$

۱۰۶. گزینه ۱ درست است.

اگر حاصل جمع دو مقدار مثبت برابر عددی ثابت باشد، حاصل ضرب آنها وقتی ماکزیمم است که آن دو مقدار با هم برابر باشند.

$$2a + 3b = 120 \Rightarrow 2a = 3b = \frac{120}{2} = 60 \Rightarrow \begin{cases} a = 30 \\ b = 20 \end{cases} \Rightarrow a + b = 50$$

$$2a + 3b = 120 \Rightarrow b = \frac{120 - 2a}{3} \quad \text{یا:}$$

$$M = 6ab = 6a\left(\frac{120 - 2a}{3}\right) = -4a^2 + 240a \quad \text{تابع درجه دوم (سهمی)}$$

$$a_0 = \frac{-240}{2(-4)} = 30 \Rightarrow b = \frac{120 - 60}{3} = 20 \Rightarrow a + b = 50$$

۱۰۷. گزینه ۳ درست است.

میانۀ داده‌ها = $x + 2$

$$\text{میانگین داده‌ها} = \frac{x - 2 + x - 1 + x + x + 2 + x + 2 + x + 3 + x + 4 + x + 4 + 2x}{9}$$

$$\bar{x} = \frac{10x + 12}{9}$$

$$\frac{10x + 12}{9} = x + 2 \Rightarrow 10x + 12 = 9x + 18 \Rightarrow x = 6$$

۴, ۵, ۶, ۸, ۸, ۹, ۱۰, ۱۰, ۱۲

داده‌ها عبارتند از:

دامنه تغییرات داده‌ها = $12 - 4 = 8$

۱۰۸. گزینه ۴ درست است.

$$\sigma = 2 \Rightarrow \sigma^2 = 4 \quad \bar{x} = 8$$

$$\sigma^2 = \frac{(x_1 - 8)^2 + (x_2 - 8)^2 + \dots + (x_{10} - 8)^2}{10}$$

راه حل اول:

$$\sigma^2 = \frac{x_1^2 - 16x_1 + 64 + x_2^2 - 16x_2 + 64 + \dots + x_{10}^2 - 16x_{10} + 64}{10}$$

$$\sigma^2 = \frac{x_1^2 + x_2^2 + \dots + x_{10}^2 - 2 \times 8(x_1 + x_2 + \dots + x_{10}) + 10 \times 64}{10}$$

$$\sigma^2 = \frac{x_1^2 + x_2^2 + \dots + x_{10}^2}{10} - 2 \times 8 \times 8 + 8^2$$

$$4 = \frac{x_1^2 + x_2^2 + \dots + x_{10}^2}{10} - 64 \Rightarrow x_1^2 + x_2^2 + \dots + x_{10}^2 = 680$$

راه حل دوم:

$$\sigma^2 = \frac{x_1^2 + x_2^2 + \dots + x_n^2}{n} - \bar{x}^2$$

$$4 = \frac{x_1^2 + x_2^2 + \dots + x_{10}^2}{10} - 64 \Rightarrow x_1^2 + x_2^2 + \dots + x_{10}^2 = 680$$

۱۰۹. گزینه ۱ درست است.

شعاع دایره حبابی متناسب با جذر مقادیر متغیر سوم در نظر گرفته می‌شود. $\sqrt{16} = 4$

۱۱۰. گزینه ۴ درست است.

نحوه گردآوری داده‌ها در نمودار راداری قابل مشاهده نیست.

۱۱۱. گزینه ۱ درست است.

p	q	~ p	~ q	~ p ⇔ q	p ⇔ ~ q
د	د	ن	ن	ن	ن
د	ن	ن	د	د	د
ن	د	د	ن	د	د
ن	ن	د	د	ن	ن

۱۱۲. گزینه ۲ درست است.

به ارزش q بستگی دارد $\xrightarrow{\text{درست } p}$ $p \wedge (\sim p \vee q) \equiv p \wedge q$

$p \vee (\sim p \wedge q) \equiv p \vee q \xrightarrow{\text{درست } p}$ همواره درست است
 $[p \vee (\sim p \wedge q)] \wedge [p \wedge (\sim p \vee q)] \equiv$ به ارزش q بستگی دارد

۱۱۳. گزینه ۴ درست است.

عکس نقیض گزاره $p \Rightarrow q$ ، گزاره $\sim q \Rightarrow \sim p$ است.

$$\sim (a^r < a) \Rightarrow \sim (a > 0, a < 1)$$

$$a^r \geq a \Rightarrow a \leq 0 \text{ یا } a \geq 1$$

۱۱۴. گزینه ۳ درست است.

p درست

$q \Rightarrow \sim s$ درست

$(p \vee \sim r) \Rightarrow q$ درست $\xrightarrow{\text{درست } p}$ $p \vee \sim r$ درست $\rightarrow q$ درست

q درست $\rightarrow \sim s$ درست $\rightarrow s$ نادرست

۱۱۵. گزینه ۱ درست است.

$$f(x) = \begin{cases} [x] + [-x] = -1 & , x \notin \mathbb{Z} \\ [x] + [-x] - 1 = 0 - 1 = -1 & , x \in \mathbb{Z} \end{cases} \Rightarrow f(x) = -1 \text{ تابع ثابت است}$$

۱۱۶. گزینه ۳ درست است.

$$[x + 2[-x] + [x] + 1 - 2] = [x] + 2[-x] + [x] - 1 = 2[x] + 2[-x] - 1 = 2([x] + [-x]) - 1$$

$$[x] + [-x] = \begin{cases} 0 & x \in \mathbb{Z} \\ -1 & x \notin \mathbb{Z} \end{cases}$$

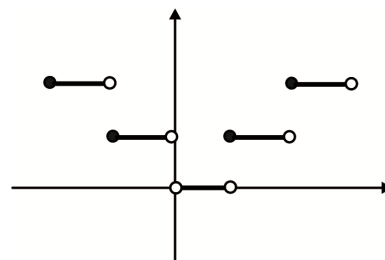
$$x \notin \mathbb{Z} \Rightarrow [x] + [-x] = -1$$

$$2(-1) - 1 = -3$$

۱۱۷. گزینه ۲ درست است.

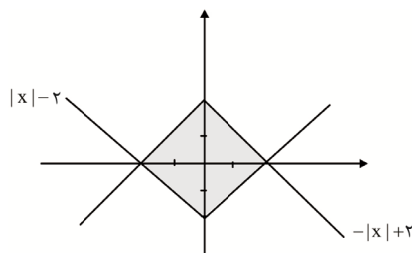
$$f(x) = \text{sign}(x) = \begin{cases} 1 & x > 0 \\ 0 & x = 0 \\ -1 & x < 0 \end{cases}, \quad g(x) = [x]$$

$$\left(\frac{g}{f}\right)(x) = \begin{cases} [x] & x > 0 \\ \text{تعریف نشده} & x = 0 \\ -[x] & x < 0 \end{cases}$$

۱۱۸. گزینه ۱ درست است.

ناحیه بین دو نمودار یک لوزی به قطرهای ۴ و ۴ است.

$$\text{مساحت لوزی} = \frac{4 \times 4}{2} = 8$$

۱۱۹. گزینه ۴ درست است.

X : تعداد افراد بیکار

$$\frac{X}{90000 + X} \times 100 = 10$$

$$100X = 900000 + 10X \Rightarrow 90X = 900000 \Rightarrow X = 10000$$

۱۲۰. گزینه ۱ درست است.

$$\text{شاخص بهای سه کالا} = \frac{(200 \times 4000) + (50 \times 40,000) + (30 \times 160,000)}{(200 \times 3000) + (50 \times 27,000) + (30 \times 90,000)} \times 100$$

$$= \frac{800,000 + 2,000,000 + 4,800,000}{600,000 + 1,350,000 + 2,700,000} \times 100$$

$$\text{شاخص بهای سه کالا} = \frac{7,600,000}{4,650,000} \times 100 = 163,4$$

اقتصاد

۱۲۱. گزینه ۳ درست است.

الف) انسان‌ها و جوامع، همیشه بهترین گزینه خود را از نظر منافع، انتخاب می‌کنند و با این انتخاب، بهترین «گزینه بعدی» را از دست می‌دهند. کشاورزی که نمی‌تواند همزمان هر دو محصول را انتخاب کند و به ناچار یکی را انتخاب می‌کند، هزینه فرصت انتخاب گزینه اول او، مقدار منافع از دست داده گزینه دوم است که برخی از اقتصاددانان در محاسبات هزینه - فایده آن را لحاظ نمی‌کنند. (صفحه ۱۲ کتاب درسی)

ب) اولین نوع تولید، حیات نامیده می‌شود که انسان محصول آماده طبیعت را مستقیماً برداشت می‌کند. مانند بهره‌برداری از جنگل‌ها، معادن یا ماهی دریاها. (صفحه ۲۴ کتاب درسی)

ج) در تمامی گزینه‌ها به جزء گزینه ۳، مورد دوم پیامد مورد نخست است. در مورد گزینه ۳، فزونی تقاضا بر عرضه منجر به «تورم اقتصادی» می‌شود و نه «رکود اقتصادی». (صفحه ۵۸ و ۵۹ کتاب درسی) (بخش ۱، فصل ۱- هزینه فرصت، فصل ۲- تولید - بخش ۲، فصل ۱- وظایف پول)

۱۲۲. گزینه ۱ درست است.

عمر مفید

$$\text{هزینه استهلاک (الف)} = \frac{\text{قیمت دستگاه}}{\text{عمر مفید}}$$

$$\text{هزینه استهلاک} = \frac{700}{20} = 35 \text{ میلیون تومان}$$

$$\text{ترکیب «هزینه استهلاک» (ب)} = \frac{35}{700} = \frac{1}{20} = \frac{\text{قیمت و ارزش دستگاه}}{700}$$

$$\text{میلیون تومان} = 700 \times \frac{10}{100} = 70$$

$$\text{میلیون تومان} = 700 + 70 = 770$$

(صفحه ۴۳ و ۴۴ کتاب درسی) (بخش ۱، فصل ۴- استهلاک)

۱۲۳. گزینه ۴ درست است.

الف) تمامی گزینه‌ها به جزء گزینه ۱ و ۴، از ویژگی‌های آموزه‌های اسلام در عرصه اقتصاد است. گزینه ۱ از ویژگی‌های اسلام در

عرصه اقتصاد نیست، زیرا اسلام عبادت را صرفاً به رابطه فرد با خدا محدود نمی‌کند و به همه ارتباطات و پیوندهای افراد (از جمله روابط اقتصادی) رنگ عبادت می‌زند. گزینه ۴ نیز در مورد آموزه‌های اسلام در عرصه اقتصاد صدق نمی‌کند زیرا اسلام عقلانیت اقتصادی انسان را به تنهایی برای موفقیت و رسیدن به اهداف، کافی نمی‌داند و فلسفه فرستادن پیامبران و امامان همین است. بنابراین گزینه ۲ و ۳ حذف می‌شوند. (صفحه ۱۷ کتاب درسی)

(ب) اصلاح ساختار توزیع درآمد و عادلانه کردن آن و مقابله با فقر، مستلزم توانمندسازی افراد به‌ویژه مولد کردن آن‌ها است. با توجه به پاسخ صحیح در قسمت (ب) همچنان دو گزینه ۱ و ۴ پاسخ هستند. (صفحه ۸۸ کتاب درسی)

(ج) در مالیات بر ارزش افزوده، شفافیت مالیاتی افزایش پیدا می‌کند و انگیزه فرار مالیاتی کاهش می‌یابد و از مالیات‌گیری چندگان پرهیز می‌شود، به دلیل اینکه، مالیات پرداخت شده توسط تولیدکنندگان قبلی از مالیات بر فروش تولیدکننده بعدی کسر می‌شود. در نتیجه گزینه ۴ پاسخ نهایی است. (صفحه ۱۰۴ کتاب درسی) (بخش ۱، فصل ۱- آموزه‌های اسلامی- بخش ۳، فصل ۲- سیاست کاهش فقر و نابرابری - بخش ۴، فصل ۲- انواع مالیات‌ها)

۱۲۴. گزینه ۲ درست است.

(الف) زمانی که قیمت از سطح قیمت تعادلی کمتر باشد و کمبود عرضه اتفاق بیفتد، گروهی از مصرف‌کنندگان موفق به خرید کالای مورد نیاز خود نمی‌شوند. این گروه برای خرید کالا، حاضرند مبلغ بیشتری بپردازند که این امر منجر به افزایش قیمت و حرکت به سمت تعادل می‌شود. (صفحه ۶۳ کتاب درسی)

(ب) غالباً با تغییر سایر عوامل مؤثر بر رفتار اقتصادی مصرف‌کننده به جزء قیمت کالا، (مانند درآمد و سلیقه مصرف‌کننده، قیمت کالاهای جانشین و مکمل و تبلیغات) منحنی تقاضا به سمت چپ یا راست منتقل می‌شود. زمانی که درآمد افراد جامعه افزایش پیدا کند، منحنی تقاضا به سمت راست منتقل می‌شود و شاهد افزایش میزان تقاضا برای کالای مورد نظر هستیم. (صفحه ۳۱ و ۳۲ کتاب درسی) (بخش ۱، فصل ۳- رفتار اقتصادی مصرف‌کنندگان - تعادل و قیمت تعادلی)

۱۲۵. گزینه ۳ درست است.

(الف) یکی از ضوابط اصل ۴۳ قانون اساسی جمهوری اسلامی، «تأکید بر افزایش تولیدات کشاورزی، دامی و صنعتی که نیازهای عمومی را تأمین کند و کشور را به مرحله خودکفایی برساند و از وابستگی برهاند». (صفحه ۱۳۰ کتاب درسی)

(ب) پیامدهای مطلوب تأمین مالی برای مراکز تجاری و بازرگانی از طریق صدور اوراق بهادار، عبارت‌اند از: افزایش انگیزه مردم برای سرمایه‌گذاری است. زیرا مردم در سرمایه و سود شرکت‌ها شریک می‌شوند. دیگر اینکه به دلیل ارتباط مستقیم بین عرضه‌کنندگان و تقاضاکنندگان سرمایه، بانک‌ها به‌عنوان واسطه، حذف می‌شوند. بنابراین موضوع کسب سود بیشتر برای مراکز تجاری و بازرگانی در این موارد نیست. (صفحه ۷۲ کتاب درسی)

(ج) سطح حداقل معیشت (خط فقر) از یک کشور به کشور دیگر یا از یک زمان به زمان دیگر متفاوت است و این امر بیانگر تفاوت نیازهای مردم در کشورها است. (صفحه ۸۶ کتاب درسی) (بخش ۲، فصل ۳- ارتباط بین عرضه‌کنندگان و تقاضاکنندگان سرمایه - بخش ۳، فصل ۲- فقر مطلق و نسبی - بخش ۵، فصل ۲- اصل ۴۳- اقتصاد مردمی و رد سلطه بیگانگان)

۱۲۶. گزینه ۱ درست است.

خدمات ارائه شده + تولید خارجیان مقیم کشور + مجموع ارزش «پوشاک، مواد غذایی و ماشین‌آلات» = تولید ناخالص داخلی (الف)

$$\text{میلیارد ریال} = 11 = \frac{1}{3} \times 33 = \text{خدمات ارائه شده}$$

$$\text{میلیارد ریال} = 246 = 25 + 11 + 210 = \text{تولید ناخالص داخلی}$$

هزینه استهلاک - تولید مردم کشور که در خارج اقامت دارند + تولید خارجیان مقیم کشور - تولید ناخالص داخلی = تولید خالص ملی (ب)

$$\text{میلیارد ریال} = 10 = \frac{2}{5} \times 25 = \text{هزینه استهلاک}$$

$$\text{میلیارد} = 244 = 246 - 25 + 33 - 10 = \text{تولید خالص ملی}$$

هزینه استهلاک - تولید ناخالص داخلی = تولید خالص داخلی (ج)

$$\text{میلیارد ریال} = 236 = 246 - 10 = \text{تولید خالص داخلی}$$

$$\text{تولید خالص داخلی سرانه} = \frac{\text{تولید خالص داخلی}}{\text{جمعیت}} = \frac{236,000,000,000}{50,000,000} = 4720$$

سرانه (صفحه ۴۲ و ۴۳ کتاب درسی) (بخش ۲، فصل ۴-تولید ناخالص ملی و داخلی)

۱۲۷. گزینه ۲ درست است.

گزینه (الف) نادرست است. زیرا مباحث مرتبط با اقتصاد در قانون اساسی به این اصول (اصل ۴۳ تا ۵۵) در فصل چهارم، محدود نمی‌شود و اصول دیگری هم به طور مستقیم یا غیر مستقیم با مسائل و امور اقتصادی مرتبط هستند. (صفحه ۱۲۹ کتاب درسی)

گزینه (ب) نادرست است. زیرا محصولات «راهبردی» محصولاتی هستند که تولید آن‌ها بدون توجه به میزان سود، هزینه و بازار و ... انجام می‌شود. (صفحه ۱۱۷ کتاب درسی)

گزینه (ه) نادرست است. زیرا در اقتصاد دانش بنیان، فراگیر شدن دانش باید در تمامی سطوح تولیدی (و نه در بعضی از آن‌ها) باشد و به کارگیری آن باید توسط تمامی تولیدکنندگان باشد تا کاهش هزینه‌ها و افزایش درآمد ملی را به ارمغان آورد. (صفحه ۱۴۲ کتاب درسی) (بخش ۲، فصل ۲ - اعتبار - بخش ۴، فصل ۲ - مالیات‌ها - بخش ۵، فصل ۲ - اقتصاد در قانون اساسی - فصل ۳ - اقتصاد دانش بنیان)

۱۲۸. گزینه ۴ درست است.

(الف) بازار سرمایه محل هم عایدی و هم خطر (ریسک) است، به همین دلیل افراد باید فقط سرمایه‌های مازاد خود را بیاورند و به بورس نگاه کوتاه‌مدت نکنند و به اصطلاح همه تخم مرغ‌های خود را در یک سبد نگذارند. (صفحه ۷۵ کتاب درسی)

(ب) گزینه‌های ۱ و ۴ درست هستند. در مورد گزینه ۱، کالاهای غیر ضروری پرکشش هستند. بین کشش کالا و شیب منحنی تقاضا نیز رابطه عکس وجود دارد، بنابراین شیب منحنی تقاضای کالای غیر ضروری کم است. در مورد گزینه ۴، زمانی که تغییر (کاهش مصرف) تقاضای مصرف‌کننده نسبت به افزایش قیمت کالا بیشتر باشد، این به معنای غیر ضروری بودن کالا برای مصرف‌کننده دارد و او از کالای جانشین استفاده می‌کند. (صفحه ۳۳ کتاب درسی)

گزینه ۲ نادرست است. زیرا در وضعیت مازاد عرضه، تولیدکنندگان قیمت محصول را کاهش می‌دهند تا بتوانند کالای مازاد خود را به فروش برسانند و همین موضوع باعث حرکت بازار به سمت تعادل می‌شود.

گزینه ۳ نادرست است زیرا اگر مصرف‌کننده ای به راحتی کالای جانشین کالایی را استفاده کند، به معنای غیر ضروری و پرکشش بودن آن کالا را دارد.

(بخش ۱، فصل ۱ - کالای ضروری و تجملی - فصل ۳ - رفتار اقتصادی مصرف‌کننده - بخش ۲، فصل ۳ - سرمایه‌گذاری در بورس)

۱۲۹. گزینه ۳ درست است.

(الف) دو محدودیتی که اقتصاددانان به آن «کمیابی» می‌گویند عبارتند از: نکته اول، محدود بودن منابع و امکانات در دسترس انسان. نکته دوم، محدودیت انسان در بهره‌برداری از این منابع است. به عبارت دیگر، این منابع و امکانات برای انسان قابلیت مصارف متعدد دارد و هم با روش‌های مختلفی می‌توان از آن‌ها استفاده کرد. (صفحه ۹ و ۱۰ کتاب درسی)

(ب) مطلبی که در قسمت (ب) سوال آمده است مربوط به ویژگی «مقاوم‌سازی در برابر فشارها و تهدیدات»، هشتمین مؤلفه اقتصاد مقاومتی است. (صفحه ۱۴۳ کتاب درسی)

(ج) بورس با برقراری ارتباط بین عرضه‌کنندگان و تقاضاکنندگان سرمایه، معاملات بازار بورس را تنظیم می‌کند. (صفحه ۷۴ کتاب درسی) (بخش ۱، فصل ۱ - منابع و امکانات تولید - بخش ۲، فصل ۳ - تأثیر بورس بر اقتصاد جامعه - بخش ۵، فصل ۳ - اقتصاد مقاومتی ضامن پیشرفت)

۱۳۰. گزینه ۲ درست است.

تمامی گزینه‌ها بر اساس اطلاعات مندرج در جدول صحیح هستند، به جز گزینه ۲. تفاوت و شکاف عمیق بین کشورهای در حال توسعه و توسعه‌نیافته به هیچ وجه به سطح درآمد سرانه آن‌ها محدود نمی‌شود و تقریباً در تمامی شاخص‌های توسعه (البته با درجات متفاوت) وجود دارد. (صفحه ۸۲ کتاب درسی) (بخش ۳، فصل ۱ - فاصله توسعه‌نیافتگی)

۱۳۱. گزینه ۱ درست است.

(الف) سیاست مالی از دو ابزار درآمدها و مخارج دولت تشکیل شده است. افزایش در مخارج (جاری و عمرانی) دولت و کاهش در نرخ‌ها یا پایه‌های مالیاتی در سیاست مالی انبساطی، بهترین راه تحریک تقاضای عمومی است که در مواقع رکود می‌تواند رونق را به بازار برگرداند. (صفحه ۹۵ کتاب درسی)

(ب) کالاهای سرمایه‌ای (ابزار، تجهیزات و ماشین‌آلات تولید)، کالاهای بادوامی هستند که خدمات آن‌ها در جریان تولید مورد

استفاده قرار می‌گیرد و تولیدکننده با آن‌ها ارزش افزوده ایجاد می‌کند. ولی سرمایه‌های مالی (و نه کالاهای سرمایه‌ای) مستقیماً در تولید نقشی ندارند و با تبدیل به سایر عوامل به تولید کمک می‌کنند. (صفحه ۲۶ کتاب درسی) (بخش ۱، فصل ۲ - عوامل تولید - بخش ۴، فصل ۱ - سیاست‌های اقتصادی دولت)

۱۳۲. گزینه ۴ درست است.

اقتصادهای تک محصولی، اقتصادهای شکننده و آسیب‌پذیر هستند. برای دوری از وضعیت تک محصولی و رسیدن به وضعیت استقلال و استحکام اقتصادی کشورها اقدامات زیر را انجام می‌دهند: گوناگون کردن راه‌های تأمین کالاهای وارداتی یا بازارهای فروش کالاهای صادراتی، خلق مزیت‌های جدید اقتصادی برای تأمین نیازها در داخل و توجه بیشتر به علم و فناوری و اقتصاد دانش بنیان. بنابراین، افزایش تولیدات با اتکاء به نیروهای داخلی از اقدامات فاصله گرفتن از وضعیت تک محصولی، نیست. (صفحه ۱۲۰ کتاب درسی) (بخش ۵، فصل ۱ - شکنندگی و آسیب‌پذیری اقتصادی)

۱۳۳. گزینه ۲ درست است.

الف) «رفاه اجتماعی» در پی تأمین حداقل نیازهای اساسی آحاد جمعیت کشور، برخورداری از سلامت در جسم و روح افراد جامعه، کاهش ناهنجاری‌های اجتماعی، ارتقاء توانمندی‌ها، مسئولیت‌پذیری افراد جامعه در برابر یکدیگر و رضایتمندی، شادکامی افراد حاصل می‌شود. بنابراین بر اساس این تعریف، فقط گزینه ۱ حذف می‌شود و برای پاسخ صحیح، به سراغ پاسخ قسمت (ب) می‌رویم. (صفحه ۸۵ کتاب درسی)

ب) بانک‌های اسلامی می‌توانند، تحت یازده عقد اسلامی مجاز به اشخاص تسهیلات اعطا کنند و از این طریق به طور غیر مستقیم در سرمایه‌گذاری‌ها شرکت جویند. به این ترتیب، بانک اسلامی از حالت واسطه‌گری خارج می‌شود. (صفحه ۶۹ کتاب درسی) (بخش ۲، فصل ۲ - نظام بانکی بدون ربا - بخش ۳، فصل ۲ - فقر و توزیع درآمد - مقدمه)

۱۳۴. گزینه ۴ درست است.

الف) مردم برای مصون ماندن از خطرهای احتمالی و همچنین رهایی یافتن از حمل و نقل مسکوکات در معامله‌ها، پول‌های خود را به تجار یا صرافان معتبر می‌سپردند و در مقابل رسید معتبر دریافت می‌کردند. (صفحه ۵۵ کتاب درسی) ب) مهم‌ترین مشکل مبادلات با پول‌های فلزی، محدود بودن میزان طلا و نقره در دسترس بشر بود؛ چرا که با افزایش تولیدات و مبادلات به پول بیشتری نیاز بود. (صفحه ۵۴ کتاب درسی) (بخش ۲، فصل ۱ - پول فلزی - پول کاغذی)

۱۳۵. گزینه ۳ درست است.

برخلاف تصور عمومی، تحریم می‌تواند منافی نیز داشته باشد. تحریم موجب می‌شود که کشور تحریم‌شونده با اتکاء به نیروهای داخلی به تولید دست بزند و مزیت‌های اقتصادی و رقابتی کسب کند. با اجرای این سیاست، اقتصاد درون‌زا شکل می‌گیرد. (صفحه ۱۲۱ کتاب درسی) (بخش ۵، فصل ۱ - تحریم اقتصادی)

علوم و فنون ادبی

۱۳۶. گزینه ۳ درست است.

در قرن هشتم هجری، زبان شعر به سستی گرایید؛ به‌جز در سروده‌های شاعران شاخصی مانند: خواجه کرمانی و حافظ شیرازی

۱۳۷. گزینه ۱ درست است.

اصلاح گزینه‌های دیگر:

۲- ... از ویژگی‌های نثر دوره غزنوی و سلجوقی است.

۳- خاقانی و نظامی از جمله شاعران معروف آذربایجان هستند.

۴- نثر فنی در قرن ۶ رواج یافت.

۱۳۸. گزینه ۴ درست است.

۱۳۹. گزینه ۲ درست است.

۱۴۰. گزینه ۳ درست است.

۱۴۱. گزینه ۲ درست است.

۱۴۲. گزینه ۱ درست است.

۱۴۳. گزینه ۴ درست است.

۱۴۴. گزینه ۲ درست است.

(نوا، صدا: کلمات قافیه‌اند که براساس قاعده اول ساخته شده‌اند)

کلمات قافیه در گزینه‌های دیگر، همه براساس قاعده دوم هستند. (نو، درو / حزین، همین / شکایت، حکایت)

۱۴۵. گزینه ۳ درست است.

این بیت ذوقافیتین نیست و کلمات قافیه‌اش براساس قاعده دوم ساخته شده است: جهان، آن

گزینه ۱: ذوقافیتین نیست، ولی کلمات قافیه‌اش براساس قاعده اول است: رهی (مخفف راهی)، رهی (مخفف برهی، یعنی نجات‌یابی)

گزینه ۲: ذوقافیتین است (قافیه‌های اصلی: کرم و نعم / قافیه‌های فرعی: ایوان و دیوان).

گزینه ۴: ذوقافیتین است (قافیه‌های اصلی: جوید و شوید / قافیه‌های فرعی: قیامت، قیامت).

۱۴۶. گزینه ۱ درست است.

در گزینه‌های دیگر، (فرسود، نگشود، بود)، (تنگدستی، مستی، هستی) و (یار، عیار، خمّار، کار) قافیه‌های درونی‌اند.

۱۴۷. گزینه ۴ درست است.

(ت = ص + م / وا = ص + م / نا = ص + م / ب = ص + م / و د = ص + م + ص / هر = ص + م + ص / که = ص + م /

دا = ص + م / نا = ص + م / ب = ص + م / و د = ص + م + ص)

۱۴۸. گزینه ۳ درست است.

علامت هجایی واژه‌های سؤال عبارت‌اند از: سَبَلان (UU-)، شِکَرین (UU-)، رَهِیدن (UU-)، آتشفشان (U--)

* نکته قابل توجه این است که: نون ساکن پس از مصوّت‌های بلند «ا، ی، و» حذف می‌شود.

در گزینه ۱، به حجاب (U-U) با «شکرین» هم‌وزن نیست. ضمناً در «نام‌آشنا» اگر با حذف همزه خوانده شود (ناماشنا)،

با «دریادلان» هم‌وزن می‌شود.

در گزینه ۲، نداشتیم (U-U-) با «رهیدن» هم‌وزن نیست. ضمناً اگر «صدآفرین» را با حذف همزه بخوانیم (ص دا فرین)،

با «دریادلان» هم‌وزن می‌شود.

در گزینه ۴، مَرَنجان (U--U) با «شکرین» و هرآینه (چه با حذف همزه و چه بدون حذف همزه) با «دریادلان» هم‌وزن نیست.

۱۴۹. گزینه ۲ درست است.

در گزینه ۱، هجای چهارده و پانزده باید جابه‌جا شود. در گزینه ۳، هجای پانزدهم باید «U» باشد.

در گزینه ۴، علامت‌های هجایی درست است، اما دسته‌بندی هجایی، نه!

۱۵۰. گزینه ۴ درست است.

(مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلن)

گزینه‌های دیگر همه بر وزن (مفتعلن مفاعلن مفتعلن مفاعلن) سروده شده‌اند.

۱۵۱. گزینه ۱ درست است.

وزن بیت عبارت است از:

مستفعلن فعولن مستفعلن فعولن یا مفعولُ فاعلاتن مفعولُ فاعلاتن

۱۵۲. گزینه ۳ درست است.

بررسی وزن مصراع‌ها:

(ب) مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن

(الف) مستفعلن فعولن مستفعلن فعولن

(د) مستفعلُ مستفعلُ مستفعلُ فع لن

(ج) مفعولُ مفاعیلن مفعولُ مفاعیلن

بنابراین تنها «الف و ج» وزن دولختی دارند.

(ه) مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

۱۵۳. گزینه ۴ درست است.

گزینه ۴، و بیت سؤال هر دو بر وزن «مفتعلن مفاعلن مفتعلن مفاعلن» هستند.
گزینه ۱، بر وزن: مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلن / بر وزن: مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلن
گزینه ۳، بر وزن: مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن (یا: مستفعل مفعولن مستفعل مفعولن)

۱۵۴. گزینه ۲ درست است.

بر باد می‌رود: کنایه از نابود شدن / باد (در مصراع اول) و باد (در مصراع دوم که فعل دعایی است): جناس تام / دلم چون سر زلف تو: تشبیه گسترده
رد گزینه‌های دیگر:
گزینه ۱: استعاره مکنیه ندارد. / گزینه ۳: تشبیه اسنادی ندارد.
گزینه ۴: اضافه تشبیهی ندارد.

۱۵۵. گزینه ۳ درست است.

چون خلیل از طالب حبّ خلیلی: تشبیه گسترده / آتش هجران: تشبیه فشرده اضافی / ماه: استعاره مصرّحه از معشوق / هستی‌ات بر باد ده: کنایه از نابود کردن خودخواهی‌ها
رد گزینه‌های دیگر:
گزینه ۱: تشبیه گسترده ندارد. / گزینه ۲: تشبیه فشرده اضافی ندارد.
گزینه ۳: تشبیه گسترده ندارد.

۱۵۶. گزینه ۴ درست است.

مهر بر لب زدن: کنایه از سکوت کردن / چون خم می در جوشم: تشبیه گسترده / آتش: استعاره مصرّحه از عشق
رد گزینه‌های دیگر:
گزینه ۱: تشبیه فشرده غیر اضافی و استعاره مکنیه ندارد. / گزینه ۲: مجاز و اضافه استعاری ندارد.
گزینه ۳: جناس و تشبیه بلیغ اضافی ندارد.

۱۵۷. گزینه ۱ درست است.

مهم‌ترین نوع مجاز، مجاز به علاقه شباهت یا مشابهت است.
در گزینه اول، بُتان مجاز به علاقه شباهت است؛ مجازاً یعنی زیبا رویان
* تذکر: تمام استعاره‌های مصرّحه، مجاز به علاقه شباهت‌اند.
در گزینه‌های دیگر، کلمات پیمانانه، سر و نگین، مجاز به علاقه شباهت نیستند.

۱۵۸. گزینه ۳ درست است.

زیرا همه کلمات دو مصراع، سجع متوازی دارند.
رد گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱: نعیم و جلال، سجع متوازن دارند. / گزینه ۲: شاعر و ناظم، سجع متوازن دارند.
گزینه ۴: عاشق و دشمن، سجع متوازن دارند.

۱۵۹. گزینه ۴ درست است.

(گرم، شرم)، (شیرین، زرین)، (بیار، بیار)، (زاینده، پاینده) همه، سجع متوازی دارند و (عمر و مال)، سجع متوازن دارد.

۱۶۰. گزینه ۲ درست است.

تکرار صامت «ش» و مصوّت کوتاه - : واج‌آرایی / تکرار واژه سر: واژه‌آرایی / این سر پر هوس، خاک سرای تو شود: کنایه / سر و سرا: جناس / شراب عشق: تشبیه
رد گزینه‌های دیگر:
گزینه ۱: تشبیه و جناس ندارد. / گزینه ۳: تشبیه ندارد.
گزینه ۴: تشبیه ندارد.

۱۶۱. گزینه ۱ درست است.

(باز: پرنده شکاری، باز: گشوده): جناس همسان یا تام دارد.

در گزینه‌های دیگر، جناس ناهمسان (به ترتیب: اختلافی - حرکتی - افزایشی) وجود دارد.
(گبر، ببر)، (زهره، زهره)، (تاب، عتاب)

۱۶۲. گزینه ۴ درست است.

بیت دربارهٔ خداحافظی حضرت علی اکبر (ع) از پدر و رفتن به میدان جهاد است.

اما گزینه‌های دیگر، مانند بیت سؤال، دربارهٔ شهادت حضرت علی اصغر (ع) است.

۱۶۳. گزینه ۳ درست است.

همهٔ گزینه‌ها دربارهٔ شهادت حضرت عباس (ع) است، غیر از گزینه ۳ که دربارهٔ شهادت حضرت علی اکبر (ع) است.

۱۶۴. گزینه ۲ درست است.

همهٔ گزینه‌ها، بر این نکته اشاره دارند که هر چه انسان، پیرتر می‌شود، حرص و طمع او بیشتر و قوی‌تر می‌شود، اما گزینه ۲، دربارهٔ تأثیر عشق است که روحیه انسان را جوان و شاداب‌تر می‌کند.

۱۶۵. گزینه ۱ درست است.

در همهٔ گزینه‌ها، به یکی از خوبی‌ها و کمالات عشق و عاشقی اشاره شده است، غیر از گزینه ۴ که عشق‌های هوسناک را تقبیح می‌کند.

زبان عربی

۱۶۶. گزینه ۲ درست است.

خطاها به ترتیب:

(۱) فروفرستاده شد (۳) سرسبز گرداند (۴) نازل شد (ص ۸۹ عربی ۱۱)

۱۶۷. گزینه ۱ درست است.

خطاها به ترتیب:

(۲) دارد، نگاه نمی‌کنی (۳) دارد، نگاه نمی‌کنی، چرا (۴) نگاه می‌کردی، چرا
(ص ۶۶ و ۷۵ عربی ۱۱ - ص ۲ عربی ۱۰)

۱۶۸. گزینه ۴ درست است.

خطاها به ترتیب:

(۱) دشمنانت، بخشیدنشان (۲) ترجمه نشدن (عنه)، قدرت (۳) قدرتت، عفو کن
(ص ۷ عربی ۱۰)

۱۶۹. گزینه ۳ درست است.

خطاها به ترتیب:

(۱) سودرسانی می‌شود (۲) سود می‌رساند (۴) با استفاده مردم، ترجمه نشدن جمیعاً (ص ۱۲ عربی ۱۰)

۱۷۰. گزینه ۱ درست است.

خطاها به ترتیب: (۲) افزایش یافته است (۳) تعطیلی (۴) بیش از حد، در آخر هفته (ص ۲ و ۲۰ و ۴۶ عربی ۱۱ - ص ۶۰ عربی ۱۰)

۱۷۱. گزینه ۲ درست است.

سامحینی: مرا ببخش (ص ۴۰ و ۸۶ و ۶۷ عربی ۱۱)

۱۷۲. گزینه ۳ درست است.

رد گزینه‌ها: (۱) تدیر: می‌چرخاند (۲) لدیکم: دارید (۴) ولنتعایش ... تعایشا سلمیا: باید با هم همزیستی مسالمت‌آمیز داشته باشیم
(ص ۳۶ و ۴۸ عربی ۱۰)

۱۷۳. گزینه ۱ درست است.

رد گزینه‌ها:

(۲) بأنابیب، المصفی (با لوله‌هایی. پالایشگاه) (۳) ینقل (منتقل می‌کند) (۴) الأنبوب (لوله) (ص ۷۳ عربی ۱۰)

۱۷۴. گزینه ۴ درست است.

مردم خفته‌اند و هرگاه بمیرند بیدار می‌شوند (آگاه می‌شوند).

تنها گزینه‌ای که مفهوم بیداری بعد از مرگ را ندارد همین گزینه است. (ص ۳۲ عربی ۱۰)

۱۷۵. گزینه ۱ درست است.

فعل یضَمّ خبر نیست، بلکه جمله فعلیه وصفیه است. (ص ۴۷ عربی ۱۱)

۱۷۶. گزینه ۳ درست است.

معوقین: خبر فعل ناقص کان است. (ص ۸۶ عربی ۱۱)

۱۷۷. گزینه ۲ درست است.

المشكلات: مبتدا است. (ص ۹۲ عربی ۱۰)

۱۷۸. گزینه ۴ درست است.

رد سایر گزینه‌ها:

(۱) يُنْقِذُوهُ به شکل يُنْقِذُوهُ صحیح است. (۲) سَلَّاح به شکل سِلَّاح صحیح است.

(۳) مَعْرِفَهُ به شکل مَعْرِفَهُ صحیح است. (ص ۲۶ و ۴۸ عربی ۱۰ - ص ۳۳ و ۶۲ عربی ۱۱)

۱۷۹. گزینه ۲ درست است.

جمله‌ای که دلالت بر امر کند به شکل (فعل امر، ل + فعل مضارع ساکن، علی + اسم + یجب ..) می‌آید.

رد گزینه‌ها:

(۱) لیلعلموا: تا بدانند براساس قرائن جمله ترجمه می‌شود و فعل امر نیست، تكلّمت: فعل ماضی، يتعلمون: فعل مضارع

(۳) فُرئ فعل مجهول ماضی، استمعوا: فعل ماضی

(۴) لكيلا تحزنوا: تا اندوهگین نشوند. فعل مضارع منفی با حرف لکی که به شکل مضارع التزامی ترجمه می‌شود، فات: فعل

ماضی (ص ۷۷ عربی ۱۱)

۱۸۰. گزینه ۳ درست است.

فعل ماضی + اسم نکره + فعل مضارع: ترجمه مضارع به شکل ماضی استمراری

رد گزینه‌ها:

(۱) أن + مضارع: ترجمه مضارع التزامی

(۲) ماكان + یئسوا: ماضی بعید ترجمه می‌شود.

(۴) کلمه حتی + فعل مضارع: ترجمه مضارع التزامی (ص ۳۳ و ۴۸ عربی ۱۰ - قواعد درس ۴ و ۵ عربی ۱۱)

۱۸۱. گزینه ۲ درست است.

مبتدا، خبر (اسم)، فاعل، اسم فعل ناقص و صفت به تبعیت از اسم مرفوع، مرفوع هستند.

اللغة: مبتدا / العربیة: صفت برای مبتدا / لغة: خبر (اسم) / الشعراء: فاعل / الإیرانیون: صفت برای فاعل: ۵ اسم مرفوع

رد گزینه‌ها:

(۱) الأباء: اسم فعل ناقص / الأمهات: عطف به اسم فعل ناقص: ۲ اسم مرفوع

(۳) ملمعات: مبتدا / حافظا: مبتدا / الشیرازی: صفت برای مبتدا: ۳ اسم مرفوع

(۴) الطلاب: فاعل / المدرسه: اسم فعل ناقص: ۲ اسم مرفوع (درس ۶ عربی ۱۰ - درس ۷ عربی ۱۱)

۱۸۲. گزینه ۱ درست است.

رد گزینه‌ها: (۲) البرید إدارة لتسليم. (۳) الغداه بدایه النهار. (۴) الصيدلیه مکان لبیع ..

(ص ۴۱ و ۳۷ و ۶۸ و ۶۷ و ۷۸ عربی ۱۰ - ص ۲۵ و ۲۰ عربی ۱۱)

۱۸۳. گزینه ۴ درست است.

متضاد کلمه شمال: یمین است. (ص ۵۷ عربی ۱۰ - ص ۲۰ و ۳۲ و ۸۳ عربی ۱۱)

۱۸۴. گزینه ۳ درست است.

کلمه (أَيُّ) با توجه به ص ۶۳ دهم و ص ۴۱ دهم که با دو اعراب رفع و نصب به کار رفته و قواعد درس ششم که آموزش کلمات مبنی و معرب است جزء کلمات معرب به شمار می‌رود.

رد گزینه‌ها:

(۱) ما: مبنی (من + ما) (۲) ما، هو: مبنی (۴) مَنْ: مبنی (ص ۶۳ عربی ۱۰)

۱۸۵. گزینه ۴ درست است.

با توجه به توضیحات بخش اعلما اسمی که کار بر آن واقع شده باشد، اسم مفعول است.
رد گزینه‌ها:

(۱) المجرمون: اسم فاعل (۲) المتكبر: اسم فاعل، الجبار: اسم مبالغه
(۳) هیچ‌یک از اسم‌های فاعل و مفعول در این عبارت نیامده است. (درس ۲ عربی ۱۱)

تاریخ

۱۸۶. گزینه ۴ درست است.

تاریخ‌نگاری در مفهوم کامل آن، از قرن پنجم پیش از میلاد در یونان باستان و با ظهور هرودت که (پدر تاریخ) لقب گرفت، آغاز شد. کتاب تاریخ او که بیشتر مطالب آن شرح جنگ‌های یونان و ایران است، کهن‌ترین و کامل‌ترین کتاب تاریخی به جا مانده از عصر باستان است. (تاریخ دهم درس ۱ ص ۴)

۱۸۷. گزینه ۱ درست است.

گام دوم فعالیت باستان‌شناسی، حفاری برای بیرون آوردن و نمایان کردن آثاری است که در دل خاک قرار گرفته‌اند. حفاری، یکی از مراحل حساس کار باستان‌شناسان و نیازمند دانش، تجربه و دقت فراوان است؛ چرا که ممکن است با کوچک‌ترین اشتباه، آسیب بزرگی به آثار و بناهای تاریخی در حال کاوش وارد شود. (تاریخ دهم درس ۳ ص ۲۵)

۱۸۸. گزینه ۴ درست است.

در نتیجه تولید مازاد بر نیاز، دادوستد میان روستاهای دور و نزدیک به تدریج آغاز شد. (تاریخ دهم درس ۴ ص ۳۴)

۱۸۹. گزینه ۳ درست است.

فلسفه یونان در قرن‌های پنجم و چهارم پیش از میلاد، با ظهور فیلسوفان بزرگی مانند سقراط، افلاطون و ارسطو به اوج خود رسید (تاریخ دهم درس ۶ ص ۵۴).

۱۹۰. گزینه ۴ درست است.

یکی دیگر از دستاوردهای صنعت فلزکاری ساکنان فلات ایران، ساخت اشیاء و ابزارهای مفرغی از طریق آمیختن مس با ماده قلع بود. مفرغ‌های لرستان، بهترین نمونه از صنعت و هنر فلزکاری ایران به شمار می‌روند؛ اشیاء و ظروف سنگ صابونی، از دیگر مصنوعات است که توسط مردم برخی سکونتگاه‌های کهن به‌ویژه جیرفت و تپه یحیی در استان کرمان، با مهارت و ظرافت تمام ساخته می‌شد (تاریخ دهم درس ۸ ص ۷۴).

۱۹۱. گزینه ۱ درست است.

در روزگار مهرداد دوم، سفیرانی از سوی چین به ایران آمدند و در پی آن، روابط تجاری میان دو کشور با تکمیل جاده ابریشم توسعه پیدا کرد. مهرداد یکم با تسلط بر مناطق وسیعی در سرتاسر ایران، قدرت و قلمرو حکومت اشکانی را به‌طور چشم‌گیری افزایش داد. در دوران فرمانروایی او، سلسله اشکانیان از یک حکومت محلی در شرق فلات ایران به پادشاهی قدرتمندی تبدیل شد. (تاریخ دهم درس ۱۰ ص ۹۳ و ۹۲).

۱۹۲. گزینه ۲ درست است.

پیشرفت علمی و فرهنگی ایران در دوره ساسانی، به مراتب بیشتر از دوره‌های قبل بود. شهریاران ساسانی به نشر علوم و بزرگداشت دانشمندان و رفاه حال آنان، علاقه و توجه زیادی داشتند. ایرانیان همواره علاقه‌مند بودند که از دانش و دستاوردهای علمی مردم دیگر سرزمین‌ها استفاده کنند. (تاریخ دهم درس ۱۵ ص ۱۴۱).

۱۹۳. گزینه ۲ درست است.

در دوره هخامنشی ترکیبی از قوانین و شیوه‌های دادرسی اقوام ایرانی و نیز اقوام و ملت‌های غیرایرانی تابع امپراتوری هخامنشیان، مبنای قضاوت بوده است. (تاریخ دهم درس ۱۱ ص ۱۰۵)

۱۹۴. گزینه ۳ درست است.

کتاب‌های سیاست‌نامه‌ای حاوی اطلاعاتی سودمندی درباره شیوه کشورداری، مناسبات حکومت و مردم و تشکیلات و نهادهای اداری، اقتصادی، نظامی و فرهنگی ارائه می‌دهند. (تاریخ یازدهم درس ۱ ص ۱۰)

۱۹۵. گزینه ۱ درست است.

پیمان عقبه دوم، بیانگر نفوذ و گسترش چشم‌گیر اسلام در یثرب بود؛ زیرا شمار قابل توجهی از اعضای قبیله‌های مختلف، به ویژه اوس و خزرج، در آن حضور داشتند. (تاریخ یازدهم درس ۴ ص ۳۲)

۱۹۶. گزینه ۳ درست است.

پس از مسلمان شدن مغول‌ها و اصلاحاتی که توسط ایلخان غازان برای بازسازی ویرانی‌ها انجام شد، سرعت بیشتری گرفت و شهرک‌ها و شهرهای جدیدی مانند شهرک رشیدیه و ربع (ایوان، عمارت) رشیدی، شام (شنب) غازان و شهر سلطانیه، پایتخت آخرین ایلخانان، ساخته شدند. یاسا به‌عنوان مجموعه قوانینی که چنگیزخان تدوین کرده بود، به مغول‌ها توصیه می‌کرد که از شهر و شهرنشینی دوری گزینند. (تاریخ یازدهم درس ۱۱ ص ۱۱۹)

۱۹۷. گزینه ۲ درست است.

در دوران خلافت عثمان که خود از خاندان بنی‌امیه بود، نفوذ و قدرت امویان بسیار افزایش یافت و حکومت شهرهای مهم و فرماندهی سپاه در فتوحات به‌عهده آنان بود. (تاریخ یازدهم درس ۶ ص ۵۳)

۱۹۸. گزینه ۱ درست است.

حکومت سلجوقیان، به دنبال مرگ وزیر و پادشاه قدرتمند خود، یعنی خواجه نظام الملک و ملک‌شاه، در اثر اختلافات فراوان بر سر قدرت و جانشینی، دچار ضعف شد. هجوم اقوام مهاجم همچون قراخانیان و غزها منجر به از دست رفتن ماوراءالنهر و وارد آمدن آسیب‌ها و خسارت‌های فراوان به شهرها و روستاهای خراسان و دیگر مناطق ایران شد. (تاریخ یازدهم درس ۱۰ ص ۱۰۳)

۱۹۹. گزینه ۴ درست است.

برخی علوم مورد نیاز ایلخانان از قبیل ریاضیات، نجوم، پزشکی، فلسفه، عرفان و فقه از رونق خاصی برخوردار بودند و آثار مهمی در این رشته‌ها تدوین شد. نقش خواجه نصیرالدین توسی در این عرصه بسیار مهم بود. وی بسیاری از دانشمندان متواری در برابر هجوم مغولان را به ایران برگرداند و با تجمع ایشان در مرکز علمی رصدخانه مراغه زمینه فعالیت‌های علمی آن‌ها را هموار کرد (تاریخ یازدهم درس ۱۲ ص ۱۳۳).

۲۰۰. گزینه ۳ درست است.

شاه عباس اول برای نجات کشور از مسائل و مشکلات داخلی و خارجی، اقدام‌ها و اصلاحات زیادی انجام داد که مهم‌ترین آن‌ها عبارت‌اند از: ۱- ایجاد ثبات سیاسی و برقراری نظم و امنیت در داخل کشور؛ ۲- نوسازی تشکیلات و تجهیزات سپاه؛ ۳- توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی؛ ۴- انتقال پایتخت از قزوین به اصفهان؛ ۵- بیرون راندن نیروهای بیگانه از خاک ایران (تاریخ یازدهم درس ۱۳ ص ۱۳۹ تا ۱۴۱)

جغرافیا

۲۰۱. گزینه ۴ درست است.

متن زیر دو نقش اصلی شهر تهران را بیان می‌کند. این نقش‌های شهری در چهره و سیمای شهر تهران منعکس شده است. و به این موضوع تاکید دارد اغلب سکونتگاه‌ها بیش از یک نقش دارند و این نقش‌ها را با هم ایفا می‌کنند. از آنجا که نقش صنعتی

شهر تهران به تدریج طی ۴۰ سال اخیر رشد قابل توجهی داشته است می‌توان گفت ممکن است نقش سکونتگاه‌ها در طول زمان تغییر کند و یا تکامل و توسعه یابد.

۲۰۲. گزینه ۳ درست است.

در طرح سوالات مربوط به توده هوا لازم است دسته‌بندی دقیقی از توده‌های هوا ارائه شود. به‌عنوان مثال از نظر ورود در فصل سرد سال یا گرم سال، از نظر وقوع بارش در منطقه‌ای وسیع یا کم وسعت، جهت ورود به کشور ... در این سوال توده‌های هوای مرطوب غربی، سیبری و سودانی از دو نظر مشابهت دارند، الف- از نظر زمان ورود به کشورمان؛ ب- اثرات آب و هوایی مشابه یعنی وقوع؛

۲۰۳. گزینه ۱ درست است.

نواحی خودمختار در دسته ناحیه سیاسی ویژه قرار می‌گیرند. در این نواحی نظام مدیریت مخصوصی وجود دارد؛ به‌طور کلی نواحی خودمختار به استان‌ها یا ایالت‌هایی گفته می‌شود که به دلیل شرایط قومی و مذهبی و نظایر آن، از استقلال محدودی برخوردارند و در امور سیاست خارجی و دفاع، تابع حکومت مرکزی هستند. به‌عبارت دیگر، خودمختاری، استقلال محدود یک واحد سیاسی در اداره امور خود در داخل یک کشور است. از نواحی خودمختار جهان می‌توان به نخجوان در جمهوری آذربایجان، بندر هنگ‌کنگ در چین و کردستان در عراق اشاره کرد.

۲۰۴. گزینه ۴ درست است.

مشخصات دشت لوت در دو کتاب دهم و یازدهم مطرح شده است. لازم به ذکر است دشت لوت (نه ناهمواری‌های سطح آن) از دوران‌های زمین‌شناسی بسیار قدیم است. کلوته‌های غرب دشت لوت حاصل شیارهایی در رسوبات نرم به جامانده از دریاچه‌های قدیم است و بخش سخت آن‌ها باقی‌مانده است. و در نهایت چاله‌های بادی در نواحی فاقد پوشش گیاهی شکل گرفته است.

۲۰۵. گزینه ۲ درست است.

سوالات کلیدی هرکدام به موضوعات مشخصی از بحران‌های ریزگردها و موضوعات جغرافیایی دیگر می‌پردازد. به‌طور کلی مصداق‌های متنوع در درک بهتر سوالات کلیدی جغرافیا اهمیت بسیار زیادی دارد. در این سوال محدوده جغرافیایی بحرانی این پدیده، کشورهای ایران، کویت و عراق همان محل وقوع ریزگردها هستند که به سوالات کلیدی کجا پاسخ می‌دهد.

۲۰۶. گزینه ۳ درست است.

امروزه با توجه به مشکل کاهش منابع آبی کشور، توصیه می‌شود محور توسعه کشاورزی از زراعت به توسعه باغداری با روش‌های نوین آبیاری و متناسب با محیط تغییر یابد. زیرا هر استانی ظرفیت‌های باغداری مخصوص به خود را دارد که با وضعیت منابع آن منطقه تناسب دارد.

۲۰۷. گزینه ۱ درست است.

مرزهای تحمیلی توسط تصمیم‌های نظام‌های سرمایه‌داری تعیین می‌شود. در اینفرآیند وضعیت قومیت و شرایط فرهنگی در الویت قرار ندارد و بنابراین ممکن است یک قوم یا ملت با تاریخی مشترک و پیوندهای ملی، در دو کشور مجاور هم قرار گیرند. تقسیم کره شمالی و جنوبی نمونه‌ای از این گونه مرزها هستند که از زمان تعیین مرز توسط اتحادیه جماهیر شوروی (کره شمالی) و ایالات متحده آمریکا (کره جنوبی) تاکنون مشکلات زیادی از جمله جنگ بین دو کشور هم نام رخ داده است.

۲۰۸. گزینه ۲ درست است.

دریاچه جازموریان بین دو استان سیستان و بلوچستان و کرمان یک دریاچه فصلی است و ناحیه‌ای تشکیل داده است در دوره‌های مختلف وسعت متفاوتی دارد. ضمن این که از نظر تقسیمات کشوری این دریاچه تحت مدیریت دو نظام سیاسی فروملی قرار دارد. بنابراین موارد الف و ج گزینه‌های مناسبی برای این متن هستند.

۲۰۹. گزینه ۱ درست است.

با توجه به صورت سؤال باید دنبال گزینه‌ای باشیم که در کشورهایی که شکل سیاسی چندتکه و طویل دارند امکان‌پذیر نیست. براین اساس نمی‌توان توقع داشته باشیم که با وجود احداث راه آهن مناسب در این کشورها، بتوان دسترسی مناسبی به همه نقاط کشور و به ویژه مرزها داشت. همچنین این کشورها قابلیت دفاعی مناسبی ندارند و نظارت حکومت مرکزی برخلاف شکل فشرده، بر همه قسمت‌های کشور با دشواری‌های زیادی روبه‌رو است.

۲۱۰. گزینه ۴ درست است.

در نظام سیاسی فدرال، کشور به چند ایالت تقسیم می‌شود و ایالت‌ها اختیارات زیادی دارند. حکومت و توزیع قدرت در سرزمین دو سطح دارد: الف) سطح فدرال ملی و حکومت مرکزی ب) سطح ایالت از منطقه. در این راستا هر ایالت علاوه بر وجود حکومت و نیروی تصمیم‌گیری در سطح ملی، قوه مقننه و مجریه و قضائیه مستقل نیز دارد. مجلس نمایندگان و سنا در مرکز کشور و مجلس ایالتی در هر ایالت مستقرند و قانون‌گذاری می‌کنند. به‌همین سبب، برخی قوانین ایالت‌ها با یکدیگر متفاوت‌اند و هر ایالت در امور و برنامه‌ریزی توسعه اقتصادی و اجتماعی خود به‌طور مستقل، تصمیم‌گیری و عمل می‌کند. در این نوع نظام سیاسی، حکومت مرکزی نقش هماهنگ‌کننده و ارتباط‌دهنده ایالت‌ها را برعهده دارد و ایالت‌ها در دفاع، سیاست خارجی و واحد پول ملی از حکومت مرکزی تبعیت می‌کنند.

۲۱۱. گزینه ۳ درست است.

برای پاسخ‌گویی به سوالات مربوط به طبقه‌بندی آب و هوایی کوپن، لازم است مشخصات اصلی این نواحی با یکدیگر مقایسه شود.

علائم آب‌وهوا	نام آب‌وهوا	دما	بارش	پوشش گیاهی
A	استوایی (گرم و مرطوب)	هیچ ماهی سردتر از $+18^{\circ}\text{C}$ نیست.	بارش در تمام سال	مناسب برای جنگل‌های بارانی استوایی
B	خشک	اختلاف دما زیاد است.	کمبود بارش	نامناسب برای رویش گیاه
C	معتدل	میانگین سردترین ماه بین $+18^{\circ}\text{C}$ تا -3°C است.	بارش در دوره سرد سال بیشتر از دوره گرم	مناسب برای جنگل‌های خزان‌دار
D	سرد	میانگین سردترین ماه کمتر از -4°C است.	بارش تابستان بیشتر از زمستان	مناسب برای جنگل‌های مخروطی سردسیری
E	بسیار سرد (قطبی)	هیچ ماهی بیش از -10°C نیست.	کمبود بارش	نامناسب برای رویش گیاه

۲۱۲. گزینه ۱ درست است.

اقیانوس‌ها، دریاها و حتی دریاچه‌ها منبع عمده رطوبت هوا هستند. بنابراین، نواحی، هرچه از اقیانوس‌ها و دریاها دورتر باشند رطوبت آن‌ها کمتر و خشکی هوایشان بیشتر است.

۲۱۳. گزینه ۳ درست است.

در موضوع مورد نظر، دو بحث ترکیبی مطرح شده است. از یک‌سو لازم است مراحل روش تحقیق را به خوبی شناخته باشیم. تا تشخیص دهیم که روش‌های جمع‌آوری اطلاعات به روش کتابخانه‌ای در همه پژوهش‌ها مشاهده می‌شود در گام سوم قرار دارد. از این رو می‌توان مراحل قبل و بعد پژوهش‌ها را به خوبی مشخص کرد.

۲۱۴. گزینه ۴ درست است.

دریاچه‌های دائمی توزیع مناسبی در کشور ما ندارد. اغلب این دریاچه‌ها در نیمه غربی کشور متناسب با ناهمواری‌های این منطقه قرار دارد که از نظر شرایط آب و هوایی مرطوب و نیمه مرطوب هستند و در تمام ماه‌های سال خشک نمی‌شوند.

۲۱۵. گزینه ۲ درست است.

در ناحیه‌بندی لازم است دو ناحیه مجاور دارای ویژگی‌هایی باشند که از هم متمایز می‌شوند. و کمترین تجانس را با یکدیگر دارند. این فرآیند به قدری اهمیت دارد که به عنوان مثال وقتی برای باغداری دو ناحیه مورد بررسی قرار می‌گیرد بتوان بهترین تصمیمات علمی و اقتصادی را اخذ کرد. این موضوع در بحث کانون و مرزهای ناحیه نیز مصداق دارد.

جامعه‌شناسی

۲۱۶. گزینه ۲ درست است.

- قسمت اول: در جامعه سرمایه‌داری، هویت افراد بیشتر به ثروت و توان اقتصادی آن‌ها وابسته است.
 - قسمت دوم: جامعه‌شناسان و انسان‌شناسان، درباره ابعاد اجتماعی هویت انسان‌ها بحث می‌کنند.
 - قسمت سوم: به فرآیند مشارکت فرد در زندگی اجتماعی و مسیری که برای شکل‌گیری هویت اجتماعی افراد طی می‌شود، جامعه‌پذیری یا فرهنگ‌پذیری می‌گویند. (جامعه‌شناسی ۱ درس ۸، درس ۹)

۲۱۷. گزینه ۴ درست است.

- عضویت موجودات زنده و نظم آن‌ها تکوینی است؛ یعنی براساس آگاهی و اراده اعضا به‌وجود نمی‌آید و به همین دلیل با اراده

اعضا تغییر نمی‌کند؛ ولی عضویت در جهان اجتماعی و نظم میان اعضای آن، با اراده و آگاهی انسان‌ها تعریف می‌شود و با قرارداد آن‌ها به وجود می‌آید.

- وقتی فردی درباره مسئله‌ای خاص می‌اندیشد، در محدوده فردی و ذهنی خود به سر می‌برد، ولی هنگامی که اندیشه خود را به صورت گفتار یا نوشتار بیان می‌کند یا براساس اندیشه و تصمیم خود با دیگران رفتار می‌کند، به محدوده اجتماعی و فرهنگی وارد می‌شود. (جامعه‌شناسی ۱ درس ۳)

۲۱۸. گزینه ۲ درست است.

- رعایت نوبت دیگران، یک هنجار اجتماعی است. - اعتراض کردن یک کنش اجتماعی است و با هدف، آگاهی و اراده افراد انجام می‌شود. - تذکر دادن، کنترل اجتماعی محسوب می‌شود. (کاربرد جامعه‌شناسی ۱ درس ۲)

۲۱۹. گزینه ۳ درست است.

- قسمت اول: نظام فرهنگی عقاید، ارزش‌ها و اصول حاکم بر نظام سیاسی را تعیین می‌کند و اگر عملکرد نظام سیاسی در جهت عقاید و ارزش‌های فرهنگی جامعه باشد، نظام فرهنگی اقتدار نظام سیاسی را نیز تأمین می‌کند؛ اما اگر نظام سیاسی به دلایل داخلی و یا تحت تأثیر و فشار عوامل خارجی، از اصول و ارزش‌های فرهنگی خود عدول کند، نظام فرهنگی اقتدار نظام سیاسی را کاهش می‌دهد.

- قسمت دوم: افزایش جمعیت یک جهان اجتماعی، به منزله گسترش فرهنگ و معانی آن است و کاهش جمعیت یک جهان اجتماعی نیز به منزله محدود شدن گستره آن است که می‌تواند زمینه‌ساز بسط و تسلط جهان‌های اجتماعی دیگر باشد.

(جامعه‌شناسی ۱ درس ۱۶، درس ۱۵)

۲۲۰. گزینه ۴ درست است.

- گاهی تعارض فرهنگی یا همان شیوه زندگی ناسازگار با عقاید و ارزش‌های یک جهان اجتماعی تداوم می‌یابد و جهان اجتماعی نمی‌تواند کنش‌های اجتماعی را براساس فرهنگ خود سامان دهد.

- تزلزل فرهنگی هنگامی رخ می‌دهد که عقاید، آرمان‌ها و ارزش‌هایی که هویت فرهنگی جهان اجتماعی را می‌سازند، مورد تردید قرار گیرند و ثبات و استقرار خود را در زندگی مردم از دست بدهند. به عبارت دیگر، ناسازگاری اغلب از سطح رفتارها و هنجارها آغاز می‌شود و به سطوح عمیق‌تر یعنی عقاید و ارزش‌ها می‌رسد.

- بحران هویت فرهنگی در جایی به وجود می‌آید که جهان اجتماعی، توان حفظ و دفاع از عقاید و ارزش‌های اجتماعی خود را نداشته باشد. (جامعه‌شناسی ۱ درس ۱۱)

۲۲۱. گزینه ۱ درست است.

- بسیاری از خصلت‌های روانی و اخلاقی انسان‌ها باعث شکل‌گیری نقاط ضعف یا قوت جسمی نیز می‌شود: تأثیر جهان نفسانی بر طبیعی

- قطعاً نحوه برخورد با حیوانات تا اندازه بسیاری به جریان اجتماعی شدن انسان‌ها اشاره دارد: تأثیر جهان اجتماعی بر طبیعی

- اغلب خانه‌های کوهستانی از اجزا و قطعاتی از سنگ ساخته می‌شوند: تأثیر جهان طبیعی بر اجتماعی.

(کاربرد جامعه‌شناسی ۱ درس ۸)

۲۲۲. گزینه ۳ درست است.

- از دست دادن حالت فعال و خلاق در گزینش عناصر فرهنگی دیگر: خودباختگی فرهنگی

- فراموشی هویت خود در مواجهه با فرهنگ دیگر: از خود بیگانگی تاریخی

- ممانعت عقاید و ارزش‌های جهان اجتماعی از آشنایی اعضا با حقیقت انسان و جهان: از خود بیگانگی حقیقی (فطری)

- مرعوب قدرت اقتصادی و سیاسی برتر غرب شدن و خودباختگی فرهنگی: غرب‌زدگی (جامعه‌شناسی ۱ درس ۱۲)

۲۲۳. گزینه ۲ درست است.

تنوع آگاهی و معرفت انسان‌ها و تنوع اراده و اختیار آن‌ها سبب پیدایش جهان‌های اجتماعی مختلف است.

یکی از مهم‌ترین انتقادهای خودمداری فرهنگ غرب و تصور ساده آن از سایر فرهنگ‌ها را مردم‌شناسان مطرح کردند.

انسان در قبال فرهنگی که از طریق تربیت به او منتقل می‌شود، صرفاً موجودی منفعل و پذیرنده نیست؛ بلکه کنشگری فعال و تأثیرگذار است. (جامعه‌شناسی ۱ درس ۵)

۲۲۴. گزینه ۳ درست است.

- علوم تجربی قدرت پیش‌بینی حوادث و مسائل طبیعی را به انسان می‌دهد: گسترش عقلانیت ابزاری
- رواج کنش‌های حسابگرانه عرصه را بر سایر کنش‌ها تنگ می‌کند: رواج کنش‌های معطوف به اهداف دنیوی
- جهان متجدد علوم با روش غیرتجربی را علم نمی‌شناسد: زوال عقل ذاتی (جامعه‌شناسی ۱ درس ۶)

۲۲۵. گزینه ۴ درست است.

- انقلاب اسلامی ایران حاصل یک سده مقاومت هویت اسلامی ایران در برابر هجوم سیاسی و اقتصادی غرب بود. بازگشت ایران به اسلام، بازگشت به یک خویشتن صرفاً تاریخی و جغرافیایی که با اندیشه‌های دنیوی غربی تفسیر می‌شد، نبود؛ بلکه بازگشت به خویشتن الهی و توحیدی بود. (جامعه‌شناسی ۱ درس ۱۳)

۲۲۶. گزینه ۱ درست است.

- فرهنگ جهانی باید روحیه تعهد و مسئولیت را در انسان‌ها ایجاد کند تا زمینه گسترش و تحقق عقاید و ارزش‌های جهان شمول را فراهم آورد.
- در چه صورت می‌توان از قطبی شدن جهان، بهره‌کشی ظالمانه برخی انسان‌ها و جوامع از برخی دیگر و در نتیجه، پایمال شدن حقوق انسان‌ها جلوگیری کرد؟ چگونه می‌توان از تفرقه بین جوامع و تباه شدن منابع و امکانات بشر پیش‌گیری کرد؟ چاره این امر، ارزش جهان شمول عدالت است.
- فرهنگ‌هایی که به حقیقتی قائل نباشند، نمی‌توانند معیار و میزانی برای سنجش عقاید و ارزش‌های مختلف داشته باشند و در نتیجه، نمی‌توانند از حقانیت ارزش‌های خود دفاع کنند.
- فرهنگی که صرفاً متوجه نیازهای مادی و دنیوی انسان است و از نیازهای ابدی و معنوی او چشم‌پوشی می‌کند، بشر را به بحران‌های روحی و روانی گرفتار می‌سازد. فرهنگ جهانی باید از معنویت که ارزشی جهان شمول است، برخوردار باشد. (جامعه‌شناسی ۲ درس ۲)

۲۲۷. گزینه ۲ درست است.

- قسمت اول: دولت‌های سکولار غربی در حمایت از مبلغان مسیحی انگیزه دینی نداشتند. آن‌ها همان‌گونه که در ابتدا برای حذف قدرت کلیسا و ایجاد سیاست سکولار، حرکت‌های پروتستانی را به خدمت گرفتند، در این مرحله، از تبلیغ مسیحیت برای گسترش جهانی قدرت خود استفاده کردند.
- قسمت دوم: آنان با تبلیغ مسیحیت، فرهنگ عمومی جوامع غیرغربی را دچار اختلال می‌کردند و از طریق سازمان‌های فراماسونری نیز بر نخبگان سیاسی آن جوامع تأثیر می‌گذاشتند.
- قسمت سوم: اقتصاد سرمایه‌محور در حرکت‌های آغازین خود، نیازمند حمایت سیاست‌های قومی و منطقه‌ای بود، ولی به تدریج، انباشت ثروت، پدید آمدن شرکت‌های بزرگ چندملیتی و گسترش صنعت ارتباطات، از اهمیت مرزهای سیاسی کاست. (جامعه‌شناسی ۲ درس ۶، درس ۸)

۲۲۸. گزینه ۳ درست است.

- بخشی از کشورهایی که در زیر نفوذ بلوک غرب بودند، دولت غاصب اسرائیل را به رسمیت می‌شناختند و یا در جهت سازش با آن گام برمی‌داشتند. بخش دیگر که زیر نفوذ و در حاشیه بلوک شرق بودند، جبهه پایداری و مقاومت را تشکیل می‌دادند و گروه‌های مبارز فلسطینی ناگزیر به بخش اخیر ملحق می‌شدند. (جامعه‌شناسی ۲ درس ۱۵)

۲۲۹. گزینه ۳ درست است.

- قسمت اول: سکولاریسم پنهان: شامل باورها و فلسفه‌هایی است که ابعاد معنوی هستی را نفی نمی‌کنند؛ بلکه بخش‌هایی از باورهای معنوی و دینی را در خدمت اهداف دنیوی و این جهانی قرار می‌دهند و از توجه یا عمل به بخش‌های دیگر سر باز می‌زنند.
- قسمت دوم: حرکت‌های اعتراض‌آمیز مذهبی (پروتستانتیسم) در جهت اصلاح دینی پدید آمدند. بخشی از این حرکت‌ها، فقط با قدرت پاپ مخالفت داشتند و با جریان دنیاگرا تقابل نداشتند. بخشی دیگر رویکرد معنوی داشتند و در تقابل با جریان دنیاگرا قرار گرفتند. (جامعه‌شناسی ۲ درس ۵، درس ۶)

۲۳۰. گزینه ۱ درست است.

- بحران معرفتی جدید هنگامی آغاز شد که محدودیت‌های علمی دانش تجربی و همچنین وابستگی آن به معرفت‌های

غیرتجربی و غیرحسی آشکار شد. در نیمه اول قرن بیستم، با روشن شدن محدودیت‌های علم تجربی، علم از داوری‌های ارزشی دست برداشت و به امور طبیعی محدود شد.

- در نیمه دوم قرن بیستم با روشن شدن اینکه علم تجربی دارای مبانی غیرتجربی است، علم مدرن زیر سؤال رفت. آشکار شد علم تجربی غربی تنها تفسیر ممکن از جهان طبیعت نیست، بلکه تفسیرهای متناسب با فرهنگ‌های دیگر نیز می‌تواند وجود داشته باشد. (جامعه‌شناسی ۲ درس ۱۲)

۲۳۱. گزینه ۲ درست است.

قدرت حاکمان سکولار در کشورهای مسلمان ریشه در باورها و اعتقادات و پیشینه تاریخی این کشورها نداشت. قدرت آن‌ها وابسته به قدرت جهانی استعمار بود. آنان با اتکا به این قدرت، در جهت از بین بردن مظاهر دینی و اسلامی و حذف ساختارهای اجتماعی پیشین و ایجاد ساختارهای اجتماعی جدید اقدام می‌کردند. هنگامی که جامعه جهانی عرصه حضور فعال فرهنگ‌های متفاوت باشد، نظام جهانی صحنه تعاملات، گفت‌وگوها یا برخوردهای فرهنگی و تمدنی خواهد بود و در این صورت چالش‌ها نیز از نوع چالش‌های بین فرهنگی و تمدنی خواهد بود. (جامعه‌شناسی ۲ درس ۷، درس ۱۳)

۲۳۲. گزینه ۲ درست است.

دیدگاه دوم: گروهی دیگر جهان فرهنگی را مهم‌تر از جهان ذهنی و تکوینی می‌دانند. در این دیدگاه، جهان ذهنی و فردی افراد تابع فرهنگ آن‌هاست و جهان تکوینی ماده خامی است که فرهنگ‌ها و جوامع مختلف در آن دخل و تصرف می‌کنند. از این دیدگاه، جهان ذهنی و جهان تکوینی اهمیتی ندارند و استقلال خود را در برابر جهان فرهنگی از دست می‌دهند.

(جامعه‌شناسی ۲ درس ۱)

۲۳۳. گزینه ۱ درست است.

فرهنگ جاهلی در عصر نبوی تا فتح مکه، در برابر اسلام آشکارا مقاومت کرده بود و از آن پس، به ناچار ظاهر اسلامی به خود گرفته بود.

در دوران خلافت، ارزش‌ها، هنجارها و رفتارهای جاهلی دوباره در جامعه اسلامی نمایان شد و به تدریج قدرت در جامعه اسلامی را براساس روابط قبیله‌ای و عشیره‌ای شکل داد.

دوره بیداری اسلامی: در جهان اسلام، در مقابل نفوذ و سلطه فرهنگ غرب، مقاومت‌هایی شکل گرفت که ریشه در فرهنگ اسلامی داشت. متفکران جهان اسلام، خطرات سلطه فرهنگ غرب و فراموشی فرهنگ و هویت اسلامی را گوشزد کردند.

(جامعه‌شناسی ۲ درس ۴)

۲۳۴. گزینه ۴ درست است.

لیبرالیسم اولیه با تکیه بر شعار آزادی و به‌ویژه آزادی اقتصادی، راه استثمار را برای صاحبان ثروت باز کرد و عدالت را نادیده گرفت. بدین ترتیب، نخستین چالش که چالش فقر و غناست، در کشورهای غربی شکل گرفت.

اگوست کنت، جامعه‌شناس فرانسوی، معتقد بود که فاتحان در گذشته تاریخ با غنایم جنگی بر ثروت خود می‌افزودند، ولی با رشد علم تجربی و صنعت، ثروت از طریق غلبه بر طبیعت به دست می‌آید. به همین دلیل بعد از انقلاب صنعتی، جنگ از زندگی بشر رخت برمی‌بندد. از دیدگاه او، جنگ در فرهنگ و جامعه جدید غربی، امری ذاتی نیست بلکه امری عارضی و تحمیلی است. وقوع دو جنگ بزرگ جهانی در نیمه اول قرن بیستم، خطا بودن نظریه کنت را نشان می‌دهد.

نخستین بحران اقتصادی در سال ۱۸۲۰ م در انگلستان به وجود آمد، اما مهم‌ترین آن‌ها در فاصله بین دو جنگ جهانی، یعنی سال‌های ۱۹۲۹ تا ۱۹۹۳ م اتفاق افتاد. (جامعه‌شناسی ۲ درس ۹، درس ۱۰، درس ۱۱)

۲۳۵. گزینه ۴ درست است.

بحران‌های اقتصادی در ابتدا به کشورهای غربی محدود می‌شدند و از عوامل داخلی آن‌ها اثر می‌پذیرفتند، ولی با شکل‌گیری اقتصاد جهانی و کاهش اهمیت مرزهای سیاسی و جغرافیایی، این بحران‌ها که منطقه‌ای بودند به سرعت آثار و پیامدهای خود را در سطح جهان آشکار ساختند.

(جامعه‌شناسی ۲ درس ۱۱)

فلسفه و منطق

۲۳۶. گزینه ۴ درست است.
«پیچ» به صورت مشترک لفظی هم به معنای وسیله‌ای برای محکم کردن چیزی و هم پیچ جاده است. در «بخور» و «بالش»، نحوه نگارش کلمات باعث خطا شده است. در گزینه ۳ با اینکه لفظ «شیرین» مشترک لفظی است، اما این لطیفه بر اساس اشتراک لفظ موجب خطا نمی‌شود.
۲۳۷. گزینه ۳ درست است.
مفهوم جزئی فقط یک فرد و یک مصادق دارد و قابلیت صدق بر مصادیق متعدد ندارد. مفهوم کلی قابلیت صدق بر مصادیق متعدد خارجی و یا فرضی و ذهنی دارد. مفهوم کلی ممکن است هیچ فرد خارجی نداشته باشد و تمام مصادیق آن فرضی باشد. لفظ یا مفهوم کلی دارای مفاهیم متعدد نیست، بلکه می‌تواند مصادیق متعدد داشته باشد.
۲۳۸. گزینه ۲ درست است.
رابطه حیوان و دارای حواس تساوی است. زیرا «هر حیوانی دارای حواس (حساس) است» و «هر دارای حواس (حساسی) حیوان است»؛ و اگر «هر حیوانی حساس (دارای حواس) است»، صادق باشد طبق قاعده تداخل، قضیه «بعضی حیوان‌ها دارای حواس هستند» نیز صادق است.
۲۳۹. گزینه ۱ درست است.
تعریف باید مانع ورود افراد غیرمرتبط در تعریف باشد و باید تمامی مصادیق مفهوم مجهول را نیز دربرگیرد، یعنی جامع باشد، یعنی رابطه تعریف و آنچه تعریف می‌شود، از نظر مصادیق باید رابطه تساوی باشد.
۲۴۰. گزینه ۲ درست است.
محتوای این عبارت یک قضیه است، زیرا در آن خبری داده شده و حکم و قضاوت وجود دارد، یعنی می‌توان گفت که این جمله صادق است و او همچون ماه تابیده، یا خیر کاذب است. اما در سایر عبارات جمله ناقص است و حکم و خبری در آن‌ها وجود ندارد.
۲۴۱. گزینه ۲ درست است.
روابط تقابل میان دو قضیه محصوره که دارای موضوع و محمول یکسان هستند ولی در سور یا نسبت و یا در هر دو تفاوت دارند، برقرار است ولی در این گزینه، دو عبارت ذکر شده موضوع و محمول یکسانی ندارند.
۲۴۲. گزینه ۴ درست است.
قضیه «بعضی غیر الف، ب نیست»، متداخل قضیه «هیچ غیر الف، ب نیست» می‌باشد. قضیه «بعضی غیر الف، ب است»، با قضیه قبلی خود رابطه تداخل تحت تضاد دارد.
۲۴۳. گزینه ۲ درست است.
در تداخل اگر قضیه جزئی صادق باشد نمی‌توان به صدق کلی پی برد و صدق یا کذب کلی نامعلوم است، ولی اگر جزئی کاذب باشد حتماً کلی آن هم کاذب است.
در عکس مستوی نیز قضیه سالبه جزئی، عکس مستوی لازم الصدق ندارد. در دو قضیه متناقض اگر یکی صادق باشد دیگری حتماً کاذب است.
۲۴۴. گزینه ۲ درست است.
چهار شکل قیاس اقترانی بر اساس جای حدوسط در دو مقدمه که به چهار حالت قابل تصور است به دست آمده است.
۲۴۵. گزینه ۳ درست است.
در این قیاس، لفظ «مجرد» که حدوسط آن است به دو معنای مختلف به کار رفته است و شرایط حد وسط رعایت نشده است.
۲۴۶. گزینه ۲ درست است.
در این گزینه عبارت اول بخشی از یک جمله شرطی متصل است و اصلاً قضیه نیست. عبارت دوم نیز قضیه محصوره است.

۲۴۷. گزینه ۱ درست است.

معلوم و مجهول بودن یک فعل، غیر قابل جمع و غیر قابل رفع در صدق هستند. انسان شرور می‌تواند هم به خود ضرر برساند و هم به دیگران، ولی نمی‌شود که فردی شرور باشد ولی به خود و به دیگران ضرر نرساند. یک عمل نمی‌تواند هم واجب باشد هم مستحب، ولی می‌شود که یک عمل نه واجب باشد نه مستحب بلکه مثلاً حرام یا مباح و یا مکروه باشد.

۲۴۸. گزینه ۳ درست است.

اگر هدف از استدلال برانگیختن و قانع کردن افراد برای انجام دادن عملی یا پذیرش مطلبی باشد، آن را خطابه می‌نامند. چنین روش‌هایی علاوه بر خطابه، شامل تمامی روش‌های اقناعی می‌شود که برخی از آن‌ها در تبلیغات نیز به کار می‌رود.

۲۴۹. گزینه ۴ درست است.

ملاصدرا، مشغول بودن به امور عادی زندگی و تفکر در آن‌ها را فطرت اول می‌نامد.

۲۵۰. گزینه ۱ درست است.

به دلیل این که سوفیست‌ها پیروزی بر رقیب را مهم‌ترین هدف می‌دانستند، از این‌رو در استدلال‌های خود، بیشتر از مغالطه کمک می‌گرفتند، که به ظاهر درست به نظر می‌رسید، اما در واقع غلط بود، این رویه سبب شد که گروهی از دانشمندان برای حقیقت و واقعیت ارزش و اعتباری قائل نباشند، بعدها کلمه سوفیست مفهوم اصلی خود را از دست داد و مفهوم مغالطه کار به خود گرفت.

۲۵۱. گزینه ۱ درست است.

در این گزینه با روش عقلی و استدلالی به این پرسش پاسخ داده شده ولی در سایر گزینه‌ها به روش تاریخی یا تجربی و حسی پاسخ داده شده است.

۲۵۲. گزینه ۳ درست است.

از آنجا که معرفت به وجود فرع بر امکان شناخت آن است، فیلسوفان می‌خواهند توانایی انسان در شناخت هستی را هم بررسی کنند. مثلاً می‌خواهند بدانند که آیا انسان می‌تواند قانون علیت را دریابد و به وجود چنین قانونی در جهان مطمئن باشد؟

۲۵۳. گزینه ۴ درست است.

کسانی که اهل تفکر فلسفی هستند به تعمق در باورهای مربوط به زندگی و به چرایی و دلایل درستی یا نادرستی باورها و پذیرفتن باورهای درست و کنار گذاشتن باورهای نادرست می‌پردازند.

۲۵۴. گزینه ۳ درست است.

اگر زندانی رها شده از غار به تدریج با روشنایی خو بگیرد و سپس انسان‌ها و حیوانات و اشیای واقعی را بشناسد پس از مدتی خواهد توانست آن نوری را که عامل شناخت اشیاء است ببیند و بداند که تا اندازه‌ای خورشید عامل هر چیزی است که افراد در زندان به دیدن آن‌ها عادت کرده بودند.

۲۵۵. گزینه ۲ درست است.

هر چند در ادراک حسی خطا رخ می‌دهد ولی این شناخت به قدری برای ما معتبر است که بر پایه آن زندگی می‌کنیم.

۲۵۶. گزینه ۱ درست است.

از نظر دکارت روح و بدن دو چیز مجزا هستند و خاصیت‌های متفاوت دارند، گرچه با یکدیگر هستند و روح از بدن استفاده می‌کند، ولی وحدت و در کنار هم قرار گرفتن این دو، حقیقی نیست.

۲۵۷. گزینه ۴ درست است.

از نظر ارسطو نفس انسان در هنگام تولد، حالت بالقوه دارد و هیچ چیز بالفعلی ندارد، نه علم، نه احساس، نه محبت و نه نفرت و نه هیچ چیز دیگر. نفس، به تدریج این امور را کسب می‌کند و به فعلیت می‌رسد. ابن‌سینا نیز معتقد است که نفس در ابتدا بالقوه است و استعداد کسب علم از طریق تفکر را دارد.

۲۵۸. گزینه ۳ درست است.

از نظر آن‌ها، تفاوت واقعی میان انسان و سایر حیوانات وجود ندارد و اگر انسان به اخلاق و فضایل اخلاقی توجه می‌کند به این دلیل است که انسان‌ها، وارد زندگی اجتماعی و زیست اجتماعی شده‌اند و این زیست اجتماعی، انسان را وادار به ابداع اصول اخلاقی و رعایت آن‌ها کرده است تا بتوانند با هم زندگی کنند.

۲۵۹. گزینه ۱ درست است.

از منظر حکمت متعالیه روح انسانی آخرین درجه تکاملی است که موجودات زنده می‌توانند به آن برسند، ظرفیت روح انسان پایانی ندارد و روح می‌تواند به هر مرتبه کمالی در جهان دست یابد، مراحل تکاملی طبیعت، وقتی از گیاه و حیوان می‌گذرد و به انسان می‌رسد، ظرفیتی بی‌نهایت پیدا می‌کند. البته هر چند این ظرفیت تکاملی وجود دارد ولی این به معنای رسیدن حتمی وی به کمالات نیست.

۲۶۰. گزینه ۴ درست است.

از نظر ارسطو عقل می‌تواند مانع افراط و تفریط قوه شهوت و غضب شود؛ البته شرط لازم برای چنین امری این است که خود عقل رشد کرده و به درجات مناسبی از معرفت دست یابد.

روان‌شناسی

۲۶۱. گزینه ۳ درست است.

به کمک «توجه» یک یا چند محرک احساس شده را انتخاب می‌کنیم. سپس محرک انتخاب شده را تعبیر و تفسیر می‌کنیم، به فرآیند تفسیر محرک‌های انتخابی «ادراک» گفته می‌شود. در مرحله بعد، تفسیرهای خود را در محفظه‌ای نگهداری می‌کنیم که به آن «حافظه» می‌گویند و فرآیند بازنمایی اطلاعات موجود در حافظه «تفکر» نام دارد. (روان‌شناسی - درس ۱)

۲۶۲. گزینه ۲ درست است.

پردازش به معنای دریافت و فهم بیشتر است. پردازشگرانی که صرفاً بر ویژگی‌های حسی همانند اندازه و شکل ظاهری محرک تکیه می‌کنند، دارای پردازش ادراکی هستند و افرادی که سعی می‌کنند به ویژگی‌های مشترک محرک‌های مختلف دسترسی داشته باشند و به عبارت دیگر به مفهوم می‌رسند، دارای پردازش مفهومی هستند.

در گزینه های ۱ و ۳ و ۴ کودک به جنبه‌های ظاهری تکیه کرده، هرچه پردازش ما مفهومی‌تر باشد، شناخت شکل گرفته پایدارتر و کارآمدتر است. ولی در گزینه ۲ کودک به مفهوم پستاندار (شیر دادن به فرزند) دست یافته است و تحت تأثیر ظاهر (پرواز کردن پرنده) قرار نمی‌گیرد، است، پس دارای پردازش مفهومی و شناخت پایدارتر و کارآمدتر است. (روان‌شناسی - درس ۱)

۲۶۳. گزینه ۳ درست است.

در برخی موارد روانشناسان نمی‌توانند به راحتی همانند فیزیک‌دانان عمل کنند، به دلیل رعایت مسائل اخلاقی و نیز پیچیدگی‌های پژوهش‌های مربوط به انسان، روش علمی همواره با محدودیت‌هایی مواجه است. (روان‌شناسی - درس ۱)

۲۶۴. گزینه ۴ درست است.

الف) تغییرات رشدی هم شامل تغییرات کمی است، (افزایش تدریجی تعداد و مقدار ویژگی‌ها) و هم تغییرات اساسی و کیفی را شامل می‌شود.

ویژگی‌های مربوط به رشد انسان را به دلیل پیوستگی رشد (یعنی به دلیل وجود تغییرات کمی که به شکل تدریجی و پیوسته افزایش می‌یابند)، نمی‌توان به راحتی به مراحل مشخص تقسیم کرد، اما امروزه اکثر روانشناسان رشد، به رشد مرحله‌ای اعتقاد دارند (یعنی بر اساس تغییرات کیفی و اساسی که قابل تمایز هستند، مراحل را مشخص می‌کنند).

ب) عمر انسان از بدو تولد به ۷ دوره تقسیم می‌شود که شامل طفولیت، کودکی اول، کودکی دوم، نوجوانی، بزرگسالی اول، بزرگسالی دوم و پیری است.

ج) برخی پایان نوجوانی را زمانی می‌دانند که فرد شروع به کار کند و از والدین خود مستقل شود. (روان‌شناسی - درس ۲)

۲۶۵. گزینه ۱ درست است.

اینکه کودکان هدایای بزرگ کم ارزش را به هدایای کوچک پر ارزش ترجیح می‌دهند، نشان‌دهندهٔ پردازش ادراکی آن‌ها است و «پردازش» به جنبهٔ شناختی مربوط است. بازی و ارتباط برقرار کردن کودکان با یکدیگر به جنبهٔ اجتماعی مربوط است. مهارت‌های حرکتی به جنبهٔ جسمانی مربوط است. (روان‌شناسی - درس ۲)

۲۶۶. گزینه ۱ درست است.

به‌دلیل تغییرات فیزیولوژیکی و هورمونی در دورهٔ نوجوانی، تحریک‌پذیری نوجوانان افزایش می‌یابد و حالات هیجانی آنان به سرعت تغییر می‌کند.

(رد گزینه‌های ۲ و ۳) هیجان‌ناش منیع رفتارهای مثبت و سازنده هستند. در صورت هدایت نشدن و به‌کارگیری غلط آن‌ها هیجان‌ها به رفتارهای مخرب و پرخطر منجر می‌شوند (رد گزینه‌های ۲ و ۴ به‌دلیل کلمهٔ عمدتاً) (روان‌شناسی - درس ۲)

۲۶۷. گزینه ۴ درست است.

اگر یک موضوع را به‌توان با چند حس دریافت کرد، دریافت ما قوی‌تر می‌شود؛ مثلاً اگر مطلب شنیده شده را به‌صورت ترسیمی و نوشتاری تبدیل کنیم، یادگیری آن راحت‌تر خواهد بود. بر همین اساس معلمان همزمان با تدریس و بیان شفاهی یک موضوع، آن را روی تخته هم می‌نویسند که دانش‌آموزان با دو حس شنوایی و بینایی آن را دریافت کنند.

دقت کنید گزینهٔ ۱ که تعریف آماده‌سازی است، نمی‌تواند جواب باشد، چون نوشته‌ها همزمان با تدریس دیده می‌شوند، نه قبل آن. چنانچه معلم چند جلسه قبل تدریس، مطالبی را روی تخته نشان دهد، آماده‌سازی صورت می‌گیرد. (روان‌شناسی - درس ۳)

۲۶۸. گزینه ۲ درست است.

اصابت و رد درست موقعیت‌هایی هستند که در آن‌ها خطا رخ نمی‌دهد.

وقتی محرکی حاضر است و آن را ردیابی می‌کنیم: اصابت یا تصمیم درست

وقتی محرکی غایب است و آن را ردیابی نمی‌کنیم: رد درست (روان‌شناسی - درس ۳)

۲۶۹. گزینه ۳ درست است.

آشنایی نسبی با محرک و موضوع مورد توجه یکی از موانع تمرکز است. تازگی موضوع ارائه شده تمرکز ایجاد می‌کند. اگر محرک موردنظر به دفعات متعدد ارائه شود، خوگیری شکل می‌گیرد. برای اینکه تمرکزتان هنگام مطالعه افزایش یابد، سعی کنید موضوع مورد مطالعه را به صورت‌های مختلف و از زوایای متفاوت ببینید.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ ۱: درگیری و انگیزتگی ذهنی   گزینهٔ ۲: تغییرات درونی محرک‌ها   گزینهٔ ۴: راهکار مقابله با «یکنواختی و ثبات»

(روان‌شناسی - درس ۳)

۲۷۰. گزینه ۴ درست است.

نوع رمزگردانی در حافظهٔ بلندمدت، عمدتاً معنایی است. (رمزگردانی «حسی همراه با توجه» مربوط به حافظهٔ کوتاه‌مدت است). حداکثر لغت قابل یادآوری در حافظهٔ کوتاه‌مدت 7 ± 2 لغت است. پس ظرفیت نگهداری اطلاعات در حافظهٔ کوتاه‌مدت محدود است و به اندازهٔ ۵ تا ۹ لغت است.

مدت زمان نگهداری اطلاعات در حافظهٔ حسی کوتاه است، یعنی در مدت زمان کمتر از یک ثانیه (حدود نیم ثانیه) ردهای حسی در حافظهٔ حسی باقی می‌مانند. (روان‌شناسی - درس ۴)

۲۷۱. گزینه ۳ درست است.

در توجه هرچه آگاهی بیشتر باشد، نوع توجه هم ارادی‌تر خواهد بود. مثلاً اگر کسی از شما بپرسد ساختمان مسکونی شما چند پله دارد؟ به احتمال زیاد به درستی پاسخ نمی‌دهید. ناتوانی شما در پاسخ به این سؤال به این علت است که اراده‌ای برای شمارش تعداد پله‌ها نداشته‌اید. در نتیجه میزان آگاهی‌تان نسبت به پله‌ها کامل نبوده است. در واقع بسیاری از فراموشی‌ها در عمل ناشی از کم‌توجهی و نبود رمزگردانی است. هرچه به اطلاعات با آگاهی بیشتری توجه کنیم، رمزگردانی بهتر اتفاق می‌افتد. (روان‌شناسی - درس ۴)

۲۷۲. گزینه ۱ درست است.

سؤالات «الف و ب» مربوط به دانش عمومی افراد است و می‌تواند بین افراد مختلف مشترک باشد، پس نشان‌دهنده حافظه معنایی است، اما سؤال «ج» مربوط به تجربه شخصی فرد است که در زمان و مکان مشخصی پیش آمده، پس نشان‌دهنده حافظه رویدادی است. (روان‌شناسی - درس ۴)

۲۷۳. گزینه ۲ درست است.

روش‌های تحلیلی حل مسئله مبتنی بر محاسبات ذهنی، قواعد منطقی و نیازسنجی واقعی است و در بسیاری از موارد زمان‌بر است. روش‌های اکتشافی حل مسئله بدون دلیل منطقی و مبتنی بر احساس و نظر شخصی است. (روان‌شناسی - درس ۵)

۲۷۴. گزینه ۱ درست است.

زمانی احساس مسئله می‌کنیم که بدانیم هدف چیست. وقتی هدف روشن نباشد، درک از مسئله ناقص خواهد بود. یکی از دلایل اینکه برخی از «هدف» را به صراحت تعریف نکرده‌اند. افراد راه حل مسئله را نمی‌دانند این است که از طرف دیگر زمانی با مسئله مواجه می‌شویم که امکانات نامحدود باشد. بسیاری از افراد توانایی‌های خود را نمی‌شناسند. عدم شناسایی دقیق توانمندی‌ها باعث استفاده از راه‌های غیرمنطقی می‌شود. (روان‌شناسی - درس ۵)

۲۷۵. گزینه ۲ درست است.

نوع نگاه حل‌کننده مسئله باعث می‌شود تا فرد در حافظه خود اطلاعات مرتبط با آن نگاه خاص را به‌خاطر آورد. بن بست زمانی ایجاد می‌شود که حل‌کننده مسئله با نگاه فعلی قادر به حل آن مسئله نباشد. راه خروج از این بن بست تغییر نگاه فرد و تغییر بازنمایی آن مسئله است. به عبارت دیگر باید از زاویه‌ای دیگر به مسئله نگاه کنیم.

به اثر نادیده گرفتن حل مسئله برای مدت زمانی مشخص «نهفتگی» می‌گویند. وقتی سماجت بر حل مسئله برای مدت زمانی نادیده گرفته می‌شود، عواملی که مانع حل آن مسئله هستند، فراموش می‌شود. در نتیجه هنگام مراجعه مجدد و با نبود عواملی که مانع حل مسئله هستند، حل مسئله محقق می‌شود. (روان‌شناسی - درس ۵)

۲۷۶. گزینه ۲ درست است.

تعارض محصول ناتوانی در تصمیم‌گیری است. مواجه شدن پی در پی با تعارض به بهداشت روانی ما لطمه می‌زند. اگر فردی به صورت مداوم و پی‌درپی، تعارض‌های مختلفی را تجربه کند، دچار آسیب‌های روانی و جسمانی می‌شود.

تصمیم‌گیری‌های شتاب زده علاوه بر آسیب فرد، آسیب‌های روانی - اجتماعی همچون ایدز، اعتیاد، بزهکاری، خشونت، بی‌بندوباری و تصادفات جاده‌ای به همراه دارد. تصمیم‌گیری یک مهارت است و هر فردی که دارای مهارت تصمیم‌گیری باشد، بیش از دیگران از آسیب‌های روانی - اجتماعی آن در امان خواهد بود. (روان‌شناسی - درس ۶)

۲۷۷. گزینه ۳ درست است.

گاهی مراحل تصمیم‌گیری به‌درستی انجام نمی‌شود و تحت تأثیر روش‌های غلط (موانع تصمیم‌گیری) نتایج منفی به بار می‌آورد. برخی از این روش‌های غلط عبارت‌اند از: سوگیری تأیید، اعتماد افراطی، کوچک شمردن خود و عدم کنترل هیجانات. (روان‌شناسی - درس ۶)

۲۷۸. گزینه ۴ درست است

در درماندگی آموخته شده، فرد به این باور رسیده که ناتوان است، بنابراین اصلاً دست به عمل نمی‌زند و تلاشی نمی‌کند، یعنی در درماندگی آموخته شده بحث این نیست که تلاش ما منجر به شکست می‌شود، بلکه بحث این است که تلاش کردن کلاً متوقف می‌شود. (روان‌شناسی - درس ۷)

۲۷۹. گزینه ۳ درست است.

نظام باورهای هر فرد و جامعه، موتور محرکه قوی جهت دستیابی به هدف‌های فردی و جمعی است. باور عبارت است از: اعتقاد راسخ و واقعی به بودن یا نبودن چیزی و یا انجام‌پذیر بودن یا انجام‌ناپذیر بودن کاری.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: تعریف انگیزه است. گزینه ۲: تعریف نگرش است. گزینه ۴: تعریف هدف است.

(روان‌شناسی - درس ۷)

۲۸۰. گزینه ۴ درست است.

ادراک کنترل و کارایی باید سازنده باشد؛ یعنی با شواهد محیطی هماهنگی لازم را داشته باشد. در صورت ناهماهنگی، نوعی ادراک کنترل و کارایی کاذب ایجاد می‌شود که مانع بروز رفتار است و اثر منفی دارد. اما وقتی با شواهد محیطی هماهنگ باشد، در بروز رفتار اثر مثبت دارد.

اسناد درونی می‌تواند اثر مثبت یا منفی داشته باشد. اگر فرد به عوامل درونی پایدار و غیرقابل کنترل مثل استعداد (توانایی ذاتی) توجه کند، دچار ناامیدی می‌شود و انگیزه کمی برای جبران شکست دارد، ولی اگر به عوامل درونی ناپایدار و قابل کنترل مثل تلاش و برنامه‌ریزی توجه کند می‌تواند شکست‌هایش را جبران کند و به موفقیت برسد. هدفمندی به‌طور کلی اثر مثبت دارد و باعث توانمندی، انسجام در رفتار، جلوگیری از بیراهه رفتن و امید به موفقیت می‌شود. (روانشناسی - درس ۷)